

ч. 2 (198) 2020

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ
ТА ІНФОРМАЦІЇ

МАЙБУТНЄ ТОГО ВСЬОГО, ЩО Є ДУХОВНИМ, — НЕЗНИЩЕННЕ.

КЛИМЕНТІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

Наймолодші учасниці відзначення Дня Першої Пластової Присяги.
Львів, Церква свв. Ольги і Єлизавети, 14 квітня 2014 р. Б. / Фото Юрія Гладкого

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

PLASTOVY SHLIAKH

Реєстраційне свідоцтво KB №2821 від 12 грудня 1996 року.
Видається щоквартально
© Видає Головна Пластова Булава. Відповідальний за випуск —
пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ

2 (198) 2020

пл. сен. Юрій ЛЕСЬКІВ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

РЕДАКЦІЯ:

пл. сен. Любомир ОНИШКЕВИЧ
пл. сен. Лариса ОНИШКЕВИЧ
СПІВРЕДАКТОРИ

ст. пл. Тетяна ЛУЩЕНКО
АДМІНІСТРАТОР В УКРАЇНІ

пл. сен. Ольга СВДІЗІНСЬКА
МОВНИЙ РЕДАКТОР

к. і. н. Андрій СОВА
пл. прият. Лідія ЧИР
ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЇ

пл. сен. Мирон БАБ'ЮК
АДМІНІСТРАТОР

ст. пл. вірл. Марічка ПАВЛИШАК-ЗАДОРОЖНА
МИСТЕЦЬКЕ ОФОРМЛЕННЯ

АДРЕСИ АДМІНІСТРАЦІЇ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Тетяна Луценко
а/с 104, м. Київ, 04111, Україна
luchtchenko@gmail.com

В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, Myron Babiuk
737 Ulana Lane, Webster, NY 14580-9164, USA
585-872-4263, printmyron@gmail.com

АДРЕСИ ДЛЯ ЛИСТІВ

В УКРАЇНІ:
Пластовий шлях, Юрій Леськів
вул. Зелена, 4, м. Самбір
Львівської обл., 81400, Україна
тел. 067-921-7012
plast.shliakh@gmail.com

В ДІЯСПОРІ:
Plastovy shliakh, L. Onyshkevych
5842 Wyndham Circle N., #105 Columbia, MD 2144
tel. 410-740-1323
onyshclub@gmail.com

Статті, підписані прізвищем, псевдонімом, ініціалами автора, відбивають погляди автора, які не завжди збігаються з думками редакції чи пластового проводу і не є офіційною позицією організації Пласт.
Редакція застерігає за собою право виправляти мову, стиль, а часом скорочувати надіслані статті та відсилати авторам до зміни ті листи, які, на думку редакції, могли б бути для когось образливими.
Використання матеріалів, в тому числі й ілюстрацій, є дозволене за умови посилання на журнал «Пластовий шлях».

Просимо читачів вчасно повідомляти про зміни адреси у відповідні адміністрації. Журнали, які повернулися не з вини адміністрації, висилатимемо вдруге на нову адресу тільки за додаткову платню.

© ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ №2 (198) 2020
З усіма питаннями щодо поширення журналу звертатися в редакцію.
Електронна пошта: plast.shliakh@gmail.com
На першій сторінці обкладинки:
Лікар невідкладної медицини однієї з клінік Лондона
ст. пл. вірл. Ярина Ліницька, Кн., у перші дні відпустки в м. Сент-Івс.
7 липня 2020 р. / Світлина з фотоархіву подруги Ярини

ЗМІСТ

ВІД РЕДАКЦІЇ

5 **Юрій Леськів**
У нових реаліях

ОФІЦІЙНЕ

6 Позиція Головної Пластової Булави щодо проведення таборів та вишколів під час пандемії COVID-19

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

7 **Станіслав Андрійчук**
В час кризи Пласт потребує гнучкості

8 **Юрій Юзич**
10 тез про те, що відбувається з УПЮ в Україні

10 **Тарас Полихата**
«Як Лесик черешеньку сажив»

12 **Наталка Шервуд**
Вишкільний сеньйорський табір «ViCoTa»

НАМ ПИШУТЬ

15 **Ірина Павлів** «Ластівка»

16 **Петро Содоль** «Це Школа, Школа Лісова...»

БУТИ ВІРНИМ УКРАЇНІ

18 **Андрій Товстюк**
Поки увага світу прикута до COVID-19, не забуваймо: Україна досі воює

21 **Єгор Остапов**
Полковник Чмола повернувся до Боярки!

ПЛАСТ І СУСПІЛЬСТВО

24 **Юрій Леськів** Передова буває різною...

НАШІ ІНТЕРВ'Ю

28 **Юрій Леськів**
Про минуле і сучасне Пласту в Німеччині — з Мартою М'ялковською

ПЛАСТОВІ ЮВІЛЕЇ

33 **Божена і Олег Іванусіви**
Шлях «Тисовців» довжиною у 90 років

36 **Ксеня Захарчук, Ляриса Ісаїв Кебуз**
Минуло 70 літ від початку пластової діяльності у Філядельфії

ОГЛЯДИ І ПОГЛЯДИ

40 **Юрій Леськів** «Стежками пам'яті» Ореста Шота

ПЛАСТОВА ІСТОРІЯ

42 **Юрій Юзич**
Про дату першої Пластової Присяги

ПЛАСТОВА КОЛЕКЦІЯ

45 **Анатолій Петльований**
Петро Франко в пластовому однострої — у ювілейних філателістичних новинках

ПЛАСТОВІ ПОСТАТІ

48 **Ярослав Козак**
В пам'ять про українського американця, пластуна, героя майора Мирона Дідурика, СМ

50 **Лариса Залеська Онишкевич**
Олег Ольжич — Олег Кандиба

НА ВІЧНУ ВАТРУ

54 **Дарія Боднар Федорів**

54 **Марта Трофименко**

55 **Марія Бабич**

56 **Митрополит Стефан Сулик**

58 **Володимир Корнага**

пл. сен. Юрій Леськів, СМ
ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

У НОВИХ РЕАЛІЯХ

Інфекційна хвороба, про яку світ вперше почув у грудні минулого року з міста Ухань (Центральний Китай), зі спалаху швидко розвинулася в пандемію. Захворювання COVID-19 спричинив новий штам коронавірусу, циркуляція якого в людській популяції досі була невідомою. Так у XXI столітті ми вперше відчули, що означає жити у стані війни з новим невидимим ворогом.

Відомо, що більшість хворих мають легкі чи помірні симптоми, тому одужують без спеціального лікування. Однак є інша статистика. Станом на кінець червня кількість летальних випадків у світі сягнула 500 000 осіб.

Всесвітня організація охорони здоров'я визнала пандемію нового захворювання надзвичайною ситуацією і вжила відповідних заходів. Звичні для нас будні почали незвично змінюватися. У побуті з'явилося слово «карантин». Серед іншого, на місяці замкнені освітні заклади, існує заборона на проведення виховних, відпочинкових та інших заходів і загалом зібрань. Це відразу наклало відбиток на пластову діяльність.

Головний і крайові проводи оприлюднили свої рішення та рекомендації. Один з таких документів (від 28 квітня ц. р.) друкуємо в рубриці «Офіційно».

Ми стали організаторами, учасниками чи просто свідками першого в історії Пласту святкування річниці Пластової Присяги онлайн, інших проявів пластування за допомогою мережі. Skype чи Zoom стали інструментами, без яких тепер не відбуваються курінні ради, наради проводу різного рівня або звичайні сходи. Обставини змушують нас сприйняти те, на що ми ще зовсім недавно не вельми схвально дивилися. Наприклад, весь «дорослий» Пласт нарікав, мовляв, діти і юнацтво надто багато часу проводять за монітором комп'ютера.

Природа, ліси й озера — ось де справжній чар пластування. Так воно було, є і буде, але... Наспіло літо 2020 року, і тепер гаджети, які ми регулярно забирали в учасників та учасниць на зберігання у перший день табору, стали тим інструментом, за допомогою якого юнак чи юначка зможе взяти участь у віртуальному пластовому таборі. Як бачимо, все у нашому житті є відносним, і прикладів чимало.

«Пластун доброї гадки», «...дбає про своє здоров'я» — ці дві точки нашого Закону спадають на думку, коли розмірковуємо про ближче майбутнє. Дбаючи про здоров'я, слід без обговорень виконувати медичні рекомендації чи рішення влади (пластового проводу в тому числі) в час карантину і на етапі пом'якшення обмежувальних заходів. Адже в такий спосіб думаємо не лише про себе, а й про ближнього. Якщо ми (тобто наш організм) можемо легше впоратися з недугою, то поруч може бути людина, стан здоров'я якої зачисляє її до групи ризику. Тому гігієна й інші рекомендації — понад усе, і це зовсім нескладно зробити.

В умовах карантину без доброї гадки теж ніяк. Сподіваємося, це лихо невдовзі таки минеться і життя знову увійде у звичний ритм. Тим часом не забуваймо одне про одного. Спілкуймося всіма доступними тепер способами. Підтримуймо дружні зв'язки у куренях, в станицях, округах, дискутуймо у колі проводів таборових осель, плануймо майбутні імпрези, розміркуймо над покращенням таборових програм, і це обов'язково стане реальністю.

Свіже число «Пластового шляху» також буде у цьому своєрідною допомогою. Без сумніву, на сторінках журналу віднайдете для себе щось нове і цікаве.

< Пластова таборова оселя «Писаний Камінь», штат Огайо, США. Фото Юрія Леськова

ПОЗИЦІЯ ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛАВИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ТАБОРІВ ТА ВИШКОЛІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

У ЗВ'ЯЗКУ З ПАНДЕМІЄЮ COVID-19 ГПБ РЕКОМЕНДУЄ:

1. У цьому році не проводити Свята Весни.
2. До кінця літа не проводити очні вишколи.
3. До кінця серпня не проводити літні (чи зимові) табори.
4. Продовжити проводити сходи у форматі онлайн.
5. Продовжити розвивати всі вишкільні програми у форматі онлайн та внести корективи у вимоги щодо вмілостей та проб, що дозволить всім пластунам (юнацтву та новацтву) здобувати проби та вмілості в онлайн форматі.

< У фотозоні Благодійної пластової ватри.
Київ, 18 травня 2019 р.
Фото Володимира Неізнаного

28 КВІТНЯ ПІД ЧАС НАРАДИ ПРЕЗИДІЇ ГПБ ВИРІШИЛА:

1. У цьому році не проводити міжнародні вишкільні табори («Лісова Школа», «Школа Булавних» та «Золота Булава»).
2. У таборах в країнах, які все-таки захочуть провести табори, можуть брати участь тільки члени цих крайових пластових організацій, але не можуть брати участь пластуни з інших країн (як виховники і/або як учасники).

Уряди деяких країн Європи та Північної Америки планують полегшити умови карантину. Але в основному вони далі будуть забороняти проводити масові акції, а громадський транспорт буде працювати з обмеженнями.

Оскільки цей вірус є надзвичайно інфекційним та заздалегідь рано говорити про успішне лікування чи вакцинацію проти нього, згідно з прогнозами ВООЗ (WHO) рівень захворюваності буде далі рости, а разом з цим, очевидно, і смертність.

Тож ми рекомендуємо пластовим проводам приймати такі рішення, які будуть гарантувати безпеку, здоров'я та життя членства.

В ЧАС КРИЗИ ПЛАСТ ПОТРЕБУЄ ГНУЧКОСТІ

ст. пл. скоб СТАНІСЛАВ АНДРІЙЧУК, ЦМ,
голова КПС України

СКОБ, друзі і подруги!

Пласт чекають непрості часи, що будуть викликані наслідками пандемії та очікуваною економічною кризою. Ці наслідки є спільними для всього Пласту, незалежно від краю. Найскладнішим, певно, є те, що наразі неможливо спрогнозувати, як криза вплине на організацію. Та, певен, ми маємо готуватися, аби наступні кілька років пройти з максимально невеликими втратами, продовжувати виконувати місію організації та робити Україну спроможнішою.

^ Під час відкриття Пластового вишкільного центру в м. Буча. Бунчужний ст. пл. скоб Тарас Іщик, ЛЧ, звітує комендантові ст. пл. скобу Станіславу Андрійчуку, ЦМ. 14 жовтня 2018 р. Фото Володимира Неізнаного

Сьогодні Пласт в Україні охоплює вже понад 7000 дітей, щорічно кількість бажаючих зростає по всіх регіонах України. Це дуже добре, адже українські цінності мають попит і стає більше тих, хто хоче, щоб їхні діти зростали українцями. Проте, на жаль, Пласт в Україні не справляється з цим запитом: бракує інфраструктури для роботи з дітьми, виховників, методичних напрацювань, щоб спростити і скоротити час на підготовку занять, посилити якість роботи з дитиною.

Стратегія Пласту 2030 передбачає, як Пласт має рухатися, аби ставати спроможнішим і могли приймати всіх охочих дітей, при цьому давати вихованцям адаптовані до сучасності знання та компетентності. Проте криза внесла свої зміни. Сьогодні маємо думати про те, щоб зберегти в першу чергу те, що вже вдалося зробити, та не втратити найважливішого — дітей.

Саме тому в умовах обмежених ресурсів, як людських, так і фінансових, нові методи та інструменти, зміна підходів до звичних речей є просто необхідними. Тому і Пласт України перебудовує виконання проектів у тих напрямках, що дадуть максимальну ефективність в нових умовах та матимуть довгостроковий ефект.

1. Створення інструментів та платформ для роботи з дітьми онлайн (проби, вмілості, підручна книжка), які дозволять юнаку з будь-якого кутка світу навіть без виховника отримувати необхідні знання для проходження пластової програми.

2. Розробка онлайн-вишколів для навчання нових та існуючих виховників онлайн-методам роботи з дітьми.

3. Підтримка нещодавно створених осередків (переважно східні, південні та центральні осередки України), які не закріпили ще практику проведення системних занять у звичному форматі та не матимуть у цьому році можливостей перейняти досвід у більш досвідчених осередків через обмеження в проведенні заходів. Без підтримки ці осередки зникнуть, а діти розійдуться.

4. Подальше забезпечення організаційного (інституційного) розвитку Пласту принаймні на мінімальному рівні, а зокрема зміцнення осередків, де найбільшою потребою і необхідністю є здобуття навиків управління в умовах кризи та пандемії.

Щиро бажаю кожному з осередків незалежно від країни не припиняти своєї діяльності, підтримувати один одного та знаходити допомогу там, де не очікували.

Щиро вірю, що Пласт зможе подолати і цей виклик, бо він має кожного з нас, хто переживає, допомагає, повертає свій час та ресурс в організацію, яка так багато дала нам.

Щиро вдячний пластунам, що вже підтримують Пласт в Україні та не тільки — хто своєю працею, хто коштами, хто добрим словом.

Якщо маєте змогу, проекти Пласту України завжди можна підтримати на сайті plast.org.ua (кнопка «Підтримати»).

**БЕРЕЖІТЬ СЕБЕ ТА РІДНИХ, БЕРЕЖІТЬ
ПЛАСТ ТА УКРАЇНУ!**

10 ТЕЗ ПРО ТЕ, ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ З УПЮ В УКРАЇНІ

пл. сен. ЮРІЙ ЮЗИЧ, ОЗО

Крайова Булава УПЮ України опублікувала інфографіку з основними статистичними показниками 2019 року. Нижче спробую проаналізувати, що відбувається з юнацтвом в краю, порівнюючи із попередніми роками.

1. ПРОТЯГОМ 2019 РОКУ ВІДБУЛОСЬ 18 ВИШКОЛІВ

Рекордна кількість вишколів усіх трьох форм: впорядників, тобто КВВ — 13 (в інфографіці помилка!), зв'язкових, тобто КВЗ — 3, провідників вишколів, тобто КВПВ — 2. Нарешті побито рекорд кількості КВВ 2000 року (тоді було 11). Вдруге, як і в 2017 році, проведено одразу 3 КВЗ. Вперше в історії Пласту проведено 2 КВПВ за один рік. Дякую Михайлу Гнипу і його команді.

2. ЧОМУ ВИШКОЛІВ ТАК БАГАТО, А ВИХОВНИКІВ ДАЛІ БРАКУЄ?

Виховники є групою із високою плинністю кадрів. Щоб підтримувати існуючий стан, потрібно щонайменше 10-12 вишколів в рік (як і було дотепер). Щоб піти вперед — потрібно планувати і проводити 20, 30, 40 вишколів на рік. І 2019 рік показав, що ми рухаємось у такому напрямку.

3. НОМЕРНІ КУРЕНІ — ЦЕ ЯКІСНИЙ СТАНДАРТ ПЛАСТУ

Маємо також якісний рекорд — 10 нових куренів з числами. Ми нарешті подолали планку у 100 номерних куренів і швидко пішли вперед. Сьогодні маємо близько 115 номерних куренів; практика показує, що лише кілька з них тимчасово призупинили діяльність.

4. ПІДГОТОВЧІ КУРЕНІ

Ми ще не досягли рекорду 1991 і 1995 років, коли за один рік створювалось одразу 12 нових куренів. Однак треба розуміти, що торік (як і у 2010 році) було створено лише 1 курінь... Сім нових куренів — це не рекорд, це ще дуже мало, але нові курені будуть точно в 2020 році. Адже відтепер в КПС є для цього ще й спеціальний працівник.

5. МИ НАРЕШТІ ВПЕВНЕНО ДОЛАЄМО ПЛАНКУ У 4000 ЮНАЦТВА В УКРАЇНІ

(Коли в 1930 році заборонили Пласт, то вся організація налічувала біля 3800 осіб). За моїми прогнозами, будемо мати 4500 членів УПЮ в Україні. Цікаво, що КБ УПЮ нарешті — мабуть, вперше — майже точно показала чисельність уладу через електронну звітність частин (раніше був колосальний розрив між статистичною звітністю осередків і даними булави).

< Юначки куреня УПЮ ч. 18 ім. Уляни Кравченко з Дрогобича під час відкриття Пластового центру в м. Буча. 14 жовтня 2018 р. Фото Володимира Неизвестного

6. ЧОМУ 4500?

АДЖЕ НА ІНФОГРАФІЦІ КБ 3486

Справа в тому, що електронна звітність частин збирається без неіменованих, яких немає сенсу записувати в електронний реєстр, а статистична звітність осередків збирає інформацію і про них (а їх за попередні роки було 958, 1079, 982). Тобто автоматично + 1000 до чисельності КБ. Тут подяка Василю Шипівдичу за систему звітності, яку нарешті маємо.

7. А ЩО ІЗ ЯКІСТЮ ЮНАЦТВА?

За рік кількість прихильників виросла із 1814 до 2527, тобто + 713 осіб... Учасників, так виглядає, на 110 осіб стало менше — із 771 до 661. Сподіваюсь, що це лише сезонне коливання (у 2013—2015 роках було відповідно 671, 723, 688). Кількість розвідувачів, скобів і вірлиць майже не змінилась: було 261, а стало 269; було 12, стало 19. Тут треба додати, що статистична звітність скоріш за все ще додасть в ці цифри дані з маленьких і новостворених осередків. Не здивуюсь, якщо юнацтва буде під 5000.

8. ОНОВЛЕНА СИСТЕМА ВМІЛОСТЕЙ

Відкриттям для мене особисто стало, що система вмілостей, яку 2018 року підтримали МРСК і КПЗ, а 2019 КУПО, дає свої перші результати. Здано 52 вмілості, відповідні додаткові відзначки тепер з'являться на одностроях юнацтва. Це ми вперше підійшли до систематизації й аналізу додаткової до проб програми... Цього раніше ніколи не було, хіба ще в 1920-х роках.

9. ПРО КВ, ТРЕТЮ ПРОБУ І ПЕРШЕ ВІДЗНАЧЕННЯ

Не маю під руками цифр і буду вдячний, якщо хтось поправить. Але, очевидно, що з відзначеннями і ступенями КВ стоїмо на місці. А нові 53 скоби і вірлиці за рік («кінцевий продукт Пласту»), виглядає, теж є рекордними, хоч дані ці потребують уточнення.

10. ПОДЯКА

Велика подяка усім впорядникам, зв'язковим, референтам і членам булав, вишкільним командам та інструкторам на вишколах за проведену колосальну працю у 2018 році. В цьому році відбувся реальний ривок як у кількості, так і (принаймні в частині номерних куренів, які творять відповідну динаміку) в якості.

Надалі треба докласти максимум зусиль, щоб зросла кількість записаних. Не здивуюсь, якщо цю роль в першу чергу посприяє створення нових куренів юнацтва (зростання на 700 осіб за цей рік — це приблизно 25 нових куренів, адже скоби і вірлиці на 90% виростають у куренях, де є відповідне середовище, а не у самостійних гуртках).

І, звісно, потрібно професіоналізувати наші вишкільні команди, а також перевести поточну працю з Крайової Булави (добровольців) у професійну команду в КПС.

Статистика УПЮ в Україні за 2019 рік

«ЯК ЛЕСИК ЧЕРЕШЕНЬКУ САДИВ»

пл. сен. ТАРАС ПОЛИХАТА, ЦМ

СКОБ, любі друзі та подрузі! Оце шириться в мережі інформація, що 20-і Збори КУПО визнали Пташата новим Уладом у Пласті. Почну з дефініцій: Пташата — наймолодший пластовий улад (від зачаття до 6 років), що згуртовує батьків-пластунів та пластових приятелів з метою самовиховання себе та виховання власних та чужих дітей на повновартісних громадян місцевої, регіональної та світової спільноти. Щоб незнайомі з цим чудовим явищем індивіди пройнялись тематикою, повім вам байку-репортаж.

Прийшов увечері в п'ятницю тато додому, сів на канапу та після робочого тижня розмріявся собі про завтрашній відпочинок: на пилосмоку покататись, гуму на авті перекинути, з малим погуляти, на базар сходити по тижневий запас харчів, може, поспати годинку-другу, а може, і «Європу» Дейвіса почитати.

Аж тут чує — мама у сусідній кімнаті з кимось по телефону гигає, про якусь пташачу акцію домовляється. От чудово, подумав тато, питання «погуляти з малим» перескочило до мами... Удосвіта Лесик вже гасав по хаті (насправді шукав планшет для забавки), бо ж то вихідний, до школи йти не треба, то й з ліжка стягувати за ногу не доводиться (не те, що в будні). Ледве тато відкрив око, а на нього вже мама пильно дивиться та каже:

— Ой, щось мене спина так ломить, і приснився борщ з квасолею та м'ясом і вареники зі шкварками. Але я не встиг на обід то все зготувати — може, ти сам пойдеш на Пташата?

Від того в тата волосся на лисині заворушилось — таку комбінацію він вже давно не снів.

Плани, плани (ми смішили Бога)...

але пластун завжди доброї гадки:

— Ну, добре вже, поїду.

А сам краєм ока дивиться за вікно — дощ почав накрапати, холодно, може, змилосердяться, скасують. Не скасували, адже **пластун словний** — раз домовились з дирекцією парку «Знесіння» садити черешеньки у Черешневому Гаю, закладеному Митрополитом Шептицьким (бо **пластун любить красу і дбає про неї**), значить треба садити — і ніщо нам лихо, ні пригоди!

Випитав у мами час (11.30) та локацію (дитячий майданчик на Знесінні), одержав зібраного новака в жовтій хустині та рушив у путь. Об 11.20 заїхали на порожній (що дещо здивувало) паркувальний майданчик біля адміністрації парку «Знесіння», але оскільки **пластун дбає про своє здоров'я** (а було мокро та холодно), то посиділи в машині ще 7 хвилин. Отож рівно об 11.30 (адже **пластун точний**) тато з відром води та Лесик з саперною лопатою (такий виряд визначила мама, а **пластун сумлінний**) вийшли на цілком безлюдний дитячий майданчик під Лисою горою на Знесінні.

< Автор із сином Лесиком щойно висадили черешеньку. Світлина з фотоархіву Т. Поліхати

▲ Природодолюбна акція за участі пташат, новаків і їхніх батьків завершується. Світлина з фотоархіву Т. Поліхати

Хвилинка мовчанка, здивовані погляди мокрих ворон на віковічних деревах, зляканий погляд дворового пса з-під лавки... Порахувавши до десяти (адже **пластун зрівноважений**), тато набирає телефон мами (цілком очікувано, ніхто не відповідає, там же вариться борщ), а тоді дзвінок куму (бо головний принцип пташачтва — то «кумунізм», там найлегше зустрітись з похресниками):

— Та мені моя казала їхати до лазанки (то біля входу до Шевченківського гаю), тож я вже туди доїжджаю.

Для немісцевих, різниця у віддальх Лисої гори та Шевченківського гаю приблизно кілометр пішки по дуже пересіченій місцевості або 5-6 кілометрів по асфальтовій дорозі через зазвичай закоркований центр міста.

Пластун ошадний (час, нерви), тож тато та Лесик (ну, трохи повередувавши, звісно) обрали йти пішки. Трохи вгору, трохи вниз, трохи по стежці, трохи по доріжці — за 10-15 хв побачили коло з пташат та батьків, і, добігши, поринули у розповідь про перелітних пташат (то ті, хто вже «нагострив лижі» в новацтво), що мріють ознаменувати свій перехід добрим ділом (а **пластун корисний**) — висадженням черешневого деревця поблизу Світовидового поля (капище дохристиянської доби IV—II ст до н.е. та давньослов'янське городище VII—XI ст), на місці найдавнішого з відомих поселень людей на території Львова.

Тож озброївшись пластиковими грабелками та лопатками для піску, сформували колону з новаками (перелітними пташками) в голові та ескортом дитячих візочків у хвості і рушили у мандрівку по регіональному ландшафтному парку. Попутно учасники вимаршу прослухали розповідь про те, що тут знаходять викопні черепашки моллюсків, скам'янілі рештки дерев, унікальні зразки лісової та степової флори — сліди кількох геологічних епох.

Пластун пильний, тож пташата почали підбирати всі попутні каменюки та шукати в них сліди динозаврів, але знаходили лиш сеньйорські поради йти рівно та не втікати далеко від стежки (**пластун слухняний пластовій старшині**, а тому ніхто не загубився). Дійшли-добігли до гаю, де росте кілька старих покручених черешень і де двоє працівників парку (благо, кожен з них мав добрий заступ) позначили нам місця для посадки 14 молоденьких черешеньок, а подруга Ліана (головний провідник того дійства) розказала, як правильно їх садити-поливати.

І розбрелись дітлахи (поділившись по двоє-троє) порпати дзюри в землі. Тато завзято хвилин 10 рубав саперкою старі кореняги та глину (мозолі потім сходили три дні), аж поки хтось **братерський та доброзичливий** (а пластун такий) не підсунув йому заступ, і за дві хвилини воронка стала готовою до прийняття ширококорінного деревця.

Пташата помагали якнайактивніше: і землю вигрібали, і старе коріння виламували, і деревце тримали, і поливали, і загрибали, і трамбували, й огорожу обмотували — і все це без поспіху та штовханяни (бо ж **пластун увічливий**). А по всьому знову зібрались у коло та отримали винагороду — ручної роботи гаманці-органайзери, плетені відзнаки-черешеньки та іменні знаки для кожного посаженого деревця — мами-організатори, певно, з тиждень то все плели-шили-вирізали-випаювали (а ви собі думали, що то так просто — вести пташачі сходи-заходи?).

Ну, а вже потім торттики-канапки-чай-яблука та обов'язкова рухлива забава (той раз то була ретро-забава в хованки). Лесик дуже забавився, і пішли звідти вони ледь не останні — і то коли трохи обравився, що його сховок викрили не ті, хто мав шукати, а добровільні помічники з тих, що уже програли (адже **пластун справедливий**), хоч тато вже благав бігти на обід, бо борщ з варениками то наше все!

Для чого так багато букв? Щоб зрозуміти, що Пташата саме той улад, що прокидає від пластової сплячки колишніх пластунів, а нових спонукає вивчати Пластовий Закон.

ВИШКІЛЬНИЙ СЕНЬОРСЬКИЙ ТАБІР «ВиСоТа»

пл. сен. пр. НАТАЛКА ШЕРВУД, ДК

90 років тому, у серпні 1930 року, члени новоствореного найстаршого Уладу в Пласті зібралися на свій перший табір. «Пластовий шлях» писав свого часу про історію цієї події, а на сторінках цього числа знайдете згадки і про її творців — членів 1 куреня УПС ім. С. Тисовського. Дуже швидко Пласт заборонили, і надалі дорослі в Пласті, підпільному, еміграційному чи відродженому в Україні, були більше зорієнтовані на виховництво, аніж на самовиховання. Звісно, казати, що сеньйори зовсім не знаходили часу на себе, було б неправильно, адже відбувалися різноманітні зустрічі в таборних умовах, з'їзди, активна діяльність у межах куренів. Однак можливості набутти власного досвіду таборування, відчувати на собі дух пластування або й пригадати те, що переживали в юнацтві, у найстарших членів організації вкрай мало. Ідея проведення власного вишкільного табору визрівала дуже давно, але реалізована щойно 2019 року. Про те, як це відбувалося і що корисного отримали учасники, читайте репортаж писарки табору «ВиСоТа».

Редакція

Що треба для того, щоб стати справжнім пластуном? Бажання, скажуть одні. Однострій і хустка, додадуть інші. Досвід практичного пластування згадують треті — і матимуть рацію. Саме табори і спілкування з друзями-пластунами складають родзинку Великої Гри. Зазвичай діти набувають цей досвід поступово, рік за роком, коли переходять із новачтва в юнацтво і старше пластуництво.

— ” —

**А ЩО РОБИТИ ТИМ,
ХТО ПРИЙШОВ У ПЛАСТ ПІЗНІШЕ,
ПІСЛЯ 35 РОКІВ, У ВІЦІ,
ЯКИЙ ПРАВИЛЬНИКИ
ОРГАНІЗАЦІЇ ВИЗНАЧАЮТЬ
ЯК СЕНЬОРСЬКИЙ?**

Відповідь начебто проста і зрозуміла: звичайно, поїхати на справжній сеньйорський табір і не тільки відчувати чар пластування та поспілкуватись із друзями, а й отримати такі необхідні для виховника знання. Таких таборів не буває, скажете ви. А от і ні: бувають, точніше, вже був і, впевнена, буде й надалі.

4 серпня 2019 року Божого на теренах Полісся, біля села Лугини Житомирської області, розпочався апробаційний крайовий вишкільний сеньйорський табір «ВиСоТа». Чому саме така назва? По-перше, будь-який дорослий має прагнути досягнути певних перемог у боротьбі з власними лінощами і некомпетентністю, а також довести самому собі, що висоти, яких ми прагнемо, можуть підкоритись нам, якщо докласти певних зусиль. Крім того, це є розшифруванням аббревіатури ВСТ — В(ишкільний) С(еньйорський) Т(абір), тому й пишемо назву так незвично, з трьома великими літерами.

Разом з дев'ятьма дорослими пластунами, які наважились відчувати на собі всі труднощі та принади таборного життя, табір складався з проводу та, звичайно, інструкторів, на яких покладалась важлива місія — вишколити дорослих учнів.

Кожен день табору, а їх було сім, починався доволі рано — о 6:00. Після свищика бунчужного учасники бігли на ранковий прорух: розминку і заняття, що їх провадив друг Антон з Української федерації самозахисту СРУБ (Система Раціонального Управління Безпекою). Не так то просто не лише змусити своє тіло рухатись у потрібному темпі, а ще й навчити його правильно падати, правильно вставати, правильно тримати удар і уникати атаки. За доволі короткий час учасники встигли опанувати не так вже й багато, але наполегливі заняття двічі на день таки дали результат: розуміти й управляти власним тілом стало набагато легше.

Під час проведення табору ми більше довідалися про теорію і практику табірництва, піонерку, першу медичну допомогу, картографію, сигналізацію і військову справу. Крім того, не менше години щодня присвячували практичним заняттям з впорядку під орудою друга Арія, ДЛ. Це ті практичні знання, яких вимагає від юнаків та юначок пластова програма і яких дорослі виховники не мають змоги отримати під час надзвичайно короткотривалого вишколу.

Попри поважний вік, сеньйори майже не мали часу на перепочинок. Руханка змінювалась відкриттям дня, потім — практичні заняття і різні активні розваги, ввечері — ватра. Але навіть після того, як свищик бунчужного сповіщав тиху ніч, розслаблялись було рано. Як справжні пластуни, сеньйори по черзі тримали стійку протягом усієї ночі. Важко, скажете ви? Можливо, але й цікаво. Коли ще дорослі люди, поважні керівники власних підприємств і активні громадські діячі, зможуть відчувати себе пильними вартівими, від яких залежить безпека їхніх товаришів і збереження таборного майна?

Але було й дещо, що відрізняло «ВиСоТу» від звичайного пластового табору. Щоб зберегти рішучість і витримку, сеньйори потребували особливої психологічної підтримки. Роль чародійних ліків від втоми виконувала справжня львівська кава, якої на таборі було багато. З неї для бажаючих ще до вставання починався кожен новий день, з її допомогою підтримували сили і підвищували увагу між гутітками, її, просто на вугіллі, робили під час затишних вечірніх вогників. Аромат кави змішувався з запахом смачних страв таборної кухні, димом багаття і свіжим лісовим вітерцем. Він дражнив, вгамовував голод і спрагу, надавав силу, надихав на нові звершення.

— ” —

**ВИ, ПЕВНО, ЗНАЄТЕ, ЩО ДОРΟΣЛІ –
ТІ Ж САМІ ДІТИ, ЯКИМ ХОЧЕТЬСЯ
ПРИГОД І ЯСКРАВІХ ВРАЖЕНЬ.**

Серед розваг, якими бавились учасники, особливе враження справила канатна переправа через річку. Щоб гідно здолати водну перешкоду, учасникам знадобилось міцне взуття, гарна фізична підготовка та ударна доза авантюризму, адже наважитись подолати десятків метрів, розраховуючи тільки на силу власних рук, може далеко не кожен.

Доповнювала чар пластування прекрасна природа Полісся. Розтаборились ми у мішаному лісі, де високі сосни сусідили з кремезними дубами та тендітними берісками. Зовсім поряд протікала срібляста річка Жерев, береги якої вкривав рясний килим латаття, а у воді водились п'явки, які, як відомо, живуть тільки в бездоганно чистому середовищі. Дякуючи друзі Архе, яка є професійним археологом, учасники дізнались, що близько 300 тисяч років тому на цьому місці таборували наші предки. Підтвердженням цього є численні кремінці, оброблені руками людини, які знаходили в лісі. І хоча ті далекі таборовики навряд чи були учасниками скавтського руху, тишила думка, що місце, вибране для «ВиСоТи», колись приваблювало справжніх знавців дикої природи.

Сім днів табору, які спочатку здавались нескінченними, промайнули дуже швидко.

Повертаючись додому, кожен віз зі собою тепло вечірніх ватр, спокій і красу прадавнього лісу, юнацький запал у серці, який допоможе здолати будь-яку життєву висоту.

Пишу про те, яким саме був табір, і не можу не згадати тих, хто його вимріяв. Ідея проводити цей табір належить світлої пам'яті пл. сен. дов. Володимирові Скоробському, другові Журбі, ДК.

Саме він ще 2004 р.б. говорив про необхідність створити для сеньйорів вишкільний табір, особливо для тих, які прийшли до Пласту з громадянства. Вони, звичайно, мають свій життєвий досвід і знання, але не мають досвіду пластування. Для цього необхідно створити таборову атмосферу в колі однолітків, де сеньйорів вишколюють сеньйори. Він мріяв про табір, на якому учасники отримують базові практичні навички двох юнацьких проб. Не тільки мріяв, а й, разом з командою однодумців, підготував його. На жаль, низка об'єктивних і суб'єктивних перешкод тоді стали на заваді. Але весь цей час члени куреня «Дубова Кора» мріяли втілити в життя ідею друга Журби. І ось нарешті, з Божого допомогою, мрії стали реальністю.

Будь-яка ідея — це багато і в той же час мало, якщо вона не підкріплена роботою доброї команди. Перше, над чим почалась робота, — виховна програма табору. Ми хотіли, щоб заняття були не тільки корисні, а й цікаві, адже дорослих людей захопити набагато важче, ніж дітей. Ось чому планування тривало понад пів року. За коменданта зголосився пл. сен. пр. Андрій Колос, друг Лемко, ДК, у наплічнику якого 28 пластових років. Виховну програму розробив пл. сен. дов. Сергій Прудко, друг Скок, ДК, пластун з 30-річним стажем. Під їх проводом ми втілили мрію в життя.

Підготовка табору — важлива, але не єдина складова, до якої долучились «дубовокористи». Дякуючи пл. сен. пр. Олені Чорній, подрузі Синичці, ДК, учасники куштували смачні та поживні страви та опанували складну науку таборного кушарення.

Учасники і провід табору «ВиСоТа -2019»
/ Фото з архіву табору

▲ Заняття з впоряду разом з другом Арієм, ДЛ / Фото з архіву табору

Пл. сен. пр. Віктор Репінський, друг Гук, ДК, що був інструктором з військової справи, кожного дня вносив азарт у таборове життя. Його гутірки були цікаві навіть визнаним пацифістам та тендітним панянкам, які після кількох занять вправно збирали та розбирали АКМ.

Пл. сен. пр. Наталя Сільгеева, подруга Шервуд, ДК, виконувала обов'язки писаря.

Табір був би не таким цікавим і насиченим, якби не допомога друзів: пл. сен. пр. Ярослава Гаяса, друга Крука, ВЛ, гутірки якого про практичне табірництво так захоплювали, що деякі учасники забували про обід, намагаючись дослухати цікаву розповідь або доробити справжній шелест. Пл. сен. пр. Дмитро Осипчук, друг Бобер, СМ, відкрив таборовикам таємниці азимуту і користування компасом, орієнтування без компаса, азимутальний і лінійний хід, навчив читати й малювати карти. Пл. сен. прих. Павло Башинський відкривав нам піонерські премудрості та згуртував таборовиків у міцну і дружню команду.

**ТАБОРУВАННЯ – ОДИН З
НАЙВАЖЛИВІШИХ ЕЛЕМЕНТІВ
ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ.
НЕМОЖЛИВО БУТИ ПЛАСТУНОМ,
НЕ ВІДЧУВШИ ТЕПЛА ЗОРЯНОЇ
НОЧІ НА СТІЙЦІ, НЕ НАВЧИВСЬ
ОБЛАШТУВАТИ ПРОСТІ ЕЛЕМЕНТИ
АСКЕТИЧНОГО ТАБОРОВОГО
ПОБУТУ, НЕ ЗРОЗУМІВСЬ,
ЯК ЦЕ – ВИКОНУВАТИ НАКАЗИ
РІВНОГО СОБІ.**

А дружнє середовище згладжує наші недоліки і допомагає у самовихованні, яке веде кожного з нас тернистою дорогою життя.

▼ Моменти закриття табору:
вручення посвідок учасникам / Фото з архіву табору

«ЛАСТІВКА»

пл. сен. ІРИНА ПАВЛІВ, Гр.,
Монреаль, Квебек

Шановна редакціє, звертаюся у маловажній справі і роблю це з великим запізненням, але «краще пізно, як ніколи».

Йдеться про дві знімки, які видрукувано у двох статтях — Я. Ликтея та О. Юзенів — «Спомини з Ювілейного Свята Весни 1947 року» («Пластовий шлях», ч. 4 (188) 2017, с. 46—47, 50).

На цих знімках юначки виконують ритмічний танок з ракетками, а на іншій виходять на площу (с. 50). Знімки без жодної довідки. Кажуть, що «знімка варта тисячі слів».

Це юначки мого гуртка «Ластівка», нас дев'ять, 22 курінь юначок ім. Лесі Українки, станиця Мюнхен-Фрайман. Називаю всіх поіменно: перша — Данка Кибуз Мацьків, друга — Леся Кузик Стебельська, далі Нуся Дармохвал, Алла ???, Дарка Шиманська

Єліїв, Надя Гримак Винницька, Марія Краснів Фізер, Нуся Шкорута Рак, на кінці Ірина Чайковська Павлів.

З тих часів (1947 рік) пластова станиця Мюнхен-Фрайман може пишатися відомими пластунами (вже відійшли на Вічну Ватру): Юрій Пясецький — станичний, Домбчевські, Слава Парахоняк Рубель, Ірина Кусса Вжесневська, Тоня Горохович (саме у неї мій гурток «Ластівка» склав другу пластову пробу). Найбільш популярними у нашій станиці були тоді старшопластунські курені «Хрестоносці» і «Бурлаки» — саме вони опікувалися гуртком «Ластівка», організували прогульки до історичних пам'яток Баварії, у музеї і театри Мюнхена, лідом був друг Ковч. Це були найкращі дні мого пластування в Мюнхені.

Остаюся з пластовим привітом СКОБ!

^ Одна з перших ЛШ на теренах США.
Середина 60-х років минулого століття.
Світлина з хроніки Великого Племені «Сіроманці»

— ” —

пл. сен. ПЕТРО СОДОЛЬ, ЛЧ

комендант ЛШ 3-1966,
заступник коменданта ЛШ 1-1964

У «ПЛАСТОВОМУ ШЛЯХУ» Ч. 4 ЗА 2019 РІК ВИДРУКУВАНО ПОСМЕРТНУ ЗГАДКУ ПРО СВ. ПАМ. РОМАНА ЗАВАДОВИЧА, В ЯКІЙ ДУЖЕ ДОКЛАДНО І ОБШИРНО ОПИСАНО ЙОГО ПЛАСТОВУ ТА ІНШУ ДІЯЛЬНІСТЬ. ТАМ ТАКОЖ КОРОТКО ЗГАДАНО, ЩО ВІН БУВ УЧАСНИКОМ ПЕРШОЇ «ЛІСОВОЇ ШКОЛИ», ПРО УЧАСТЬ РОМАНА У ЛШ ВАРТО ДЕЩО БІЛЬШЕ НАПИСАТИ, БО ЙОГО РОЛЬ В ІСТОРІЇ ЛШ НА ЦЕ ЗАСЛУГОВУЄ.

Підготворяючи першу ЛШ у 1964 році, організаційна комісія розіслала інформацію та карти зголошення до кожної станиці в Америці й Канаді. Всіх зголошених було 42. Вони мали пройти письмовий іспит, після чого остаточно на вишкіл прийнято 22. З того на табір приїхало 19 осіб у віці від 14 до 23 років. Наймолодшим був Василь Лончина з Дітройта, а найстаршим, єдиним старшим пластуном, був Роман, який у тому часі виконував обов'язки зв'язкового 7-го куреня юнаків у станиці Чикаго.

Разом із Романом на ЛШ приїхало п'ять його юнаків, з них один (Юрій Саевич) був у стані переходу до УСП. Отже, вже на першій ЛШ відсотково найбільше учасників було зі станиці Чикаго. І завдяки Романові такий стан триває донині, бо якщо поррахувати всіх разом учасників від 1964 до 2019 року на ЛШ в Америці, то відсотково найбільше учасників є й надалі зі станиці Чикаго.

ЛІСОВУ ШКОЛУ Ч. 1-1964 РОМАН ЗАКІНЧИВ УСПІШНО ЯК АБСОЛЬВЕНТ ТА ЯК ОДИН ІЗ ПЕРШУНІВ, ЗДОБУВШИ НАЙКРАЩУ ОЦІНКУ У ТОЧКУВАННІ ПЛАСТОВОЇ ПОСТАВИ.

Отже, цілком закономірно, він був покликаний до проведу ЛШ ч. 2-1965 як інструктор — перший із абсолювентів ЛШ. Він також був інструктором на ЛШ ч. 3-1966. Власне, на ЛШ у 1966 році він привіз із собою вірш про Лісову Школу, написаний його батьком, проф. Р. Завадовичем. Під час одних вечірніх сходів проведу Роман відчитав цей вірш, всім присутнім слова дуже сподобалися.

Далі виринула думка, що вірш варто перетворити на пісню. Цю пропозицію всі присутні схвалили і доручили Романові приготувати відповідну мелодію. Мабуть, за кілька днів Роман вже мав маршову мелодію і одержав доручення навчити учасників під час години співу.

Пригадується останній день табору ЛШ 3-1966, коли бунчужний дав останній «розхід». Всі пішли по наплечники, а тут раптом заграла гітара — всі присутні почали спонтанно співати «Це Школа, Школа Лісова...». Опісля цю пісню включили до офіційного співа-ника ЛШ, а від 1975 року співаємо її під час спущення прапорів на вечірній збірці кожної ЛШ.

МАРШ ЛІСОВОЇ ШКОЛИ (Гімн ЛШ)

Слова Р. Завадовича

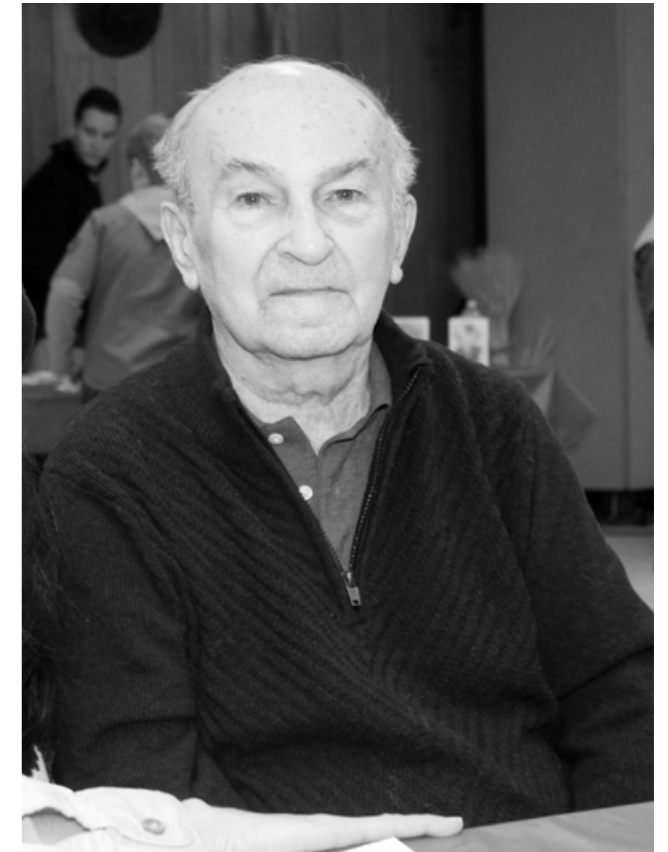
*Це Школа, Школа Лісова,
А ми в ній лісові студенти,
Вона всім школам голова
На всі краї і континенти.*

Приспів:

*Юнак чи старший, друже, ти,
Біжи до нас, біжи мерцій,
Учись і добивайсь мети
У славній Школі Лісовій.*

*Це Школа, Школа Лісова,
Усякої учать там штуки,
Скажи, що варта булава,
Не нюхавши її науки?*

Приспів

^ Одна з останніх світлин станичного в Чикаго пл. сен. Романа Завадовича на пластовій акції. Різдвяний ярмарок у Пластовій домівці осередку, 9 грудня 2017 р. Фото Юрія Леськова

Реклама ЛШ ч. 2-1965 >

ПОКИ УВАГА СВІТУ ПРИКУТА ДО COVID-19, НЕ ЗАБУВАЙМО: УКРАЇНА ДОСІ ВОЮЄ

ст. пл. скоб АНДРІЙ ТОВСТЮК, ЗГ

Можна бути громадянином певної країни, але завжди пам'ятати про своє українське походження, тому і віднайти себе в Пласті. Можна бути військово-службовцем збройних сил тієї країни, але проходити військову службу на землі предків у час, коли там вкотре триває війна з російським агресором. Добрий громадянин далекої країни, в якій народився, одночасно стає діяльно вірним Україні.

Так є у житті ст. пл. скоба Андрія Товстюка, ЗГ, з Едмонтона, який у складі канадської військової місії протягом року допомагав українському війську відразу у трьох навчальних центрах ставати більш підготованим і ближчим до НАТО.

Редакція

Це були найкращі враження мого життя. Від квітня минулого року мені випала можливість брати участь у двох ротаціях операції «ЮНІФАЕР» (UNIFIER) військової місії Канади в Україні. Станом на березень 2020 року військові партнери з Канади очолили навчання для понад 17 300 українських військових у різних областях. Такий вишкіл не тільки привів Збройні сили України на крок ближче до НАТО, а й краще підготував їх у боротьбі з російською агресією. Для мене як українця за походженням і пластуна це був дуже важливий і цікавий досвід.

Присягу в Збройних Силах Канади я склав у лютому 2016 року. Одна з головних причин, чому я зголосився до канадського війська, — довідався, що Канада почала відправляти військових в Україну в рамках операції «ЮНІФАЕР» (UNIFIER). Місія за останні кілька років помітно розширилася. Ми починали з Яворова, а тепер Канада має представників у багатьох містах.

Я був у 7-й і 8-й ротаціях, кожна по півроку: протягом 4 місяців у центрі підготовки сержантського складу Військово-морських сил України в Миколаєві, 2 місяці — в Навчальному центрі «Десна» (сухопутні війська), 6 місяців у центрі підготовки сержантського складу у Василькові (Військово-повітряні сили).

< Автор статті під час першої ротації в Україні

▲ Консультанти з Канади та випускники одного з базових курсів лідерства. А. Товстюк — перший ліворуч

Я виконував обов'язки перекладача. Організатори місії шукали канадських військових, які розмовляють українською, щоб переклад поданого матеріалу був якнайкращим і зрозумілим. Ми були радниками під час курсу провідництва для майбутніх сержантів ЗСУ. Наша мета — ознайомити з системою взаємин за стандартами НАТО. Якщо частину офіцерських повноважень передати сержантам, вони зможуть бути ефективними радниками для офіцерів.

В Миколаєві та Василькові ми працювали втрійох: командир, заступник і я (перекладач та підготовка сержантського складу). В «Десні» ми мали кілька команд, бо там, серед іншого, здійснюють підготовку снайперів і медиків. Центри, про які веду мову, — відносно молоді. Ми допомагаємо їх розвивати. Було цікаво почути враження наших попередників, які були в Україні у 2016 році. Вони казали, що ЗСУ відчутно розвинулися, багато позитивних змін за три роки. Ми самі цього не можемо зауважити відразу, але коли інші особи говорять — значить, і справді це велике досягнення.

Між іншим, військова справа — не мій основний фах. Належу до резервістів: таке собі періодичне заняття — військова служба, щоби підтримувати добру форму, але якщо резервісти мають навички чи бажання поїхати в іншу країну (де Канада проводить міжнародну операцію), тоді це можливо. Багато резервістів є лікарями, адвокатами, людьми різних інших професій. Якщо трапляється нагода, вони можуть проходити службу з солдатами-контрактниками.

У грудні 2018 року я закінчив магістратуру, завершилася програма обміну з Індією, в якій брав участь, відсвяткував Різдво з родичами, зустрів новий рік. Почав шукати роботу в бізнесі. З січня минулого року телефоную мій головний сержант і питає: «Наскільки добра є ваша українська мова?» Спитав, чи хочу в Україну у складі місії. Це ж була моя ціль! Я ще не мав ніякої роботи, тому все добре склалося. Багато резервістів, яким трапляється нагода служби за кордоном, звільняються з праці і їдуть.

В Україні я мав унікальну нагоду зустрітися з військовиками зі всієї країни: від Донеччини до Чернігівщини, навіть з Криму були. Багатьох із Львівщини зустрічав. Познакомився з Андрієм Оприском, який повернувся з російського полону. Багато українців з діаспори мандрують до Львова, хтось до Києва, але не мають нагоди зустрітися з українцями від Харкова до Криму. Я таку можливість мав. Кожен з моїх нових знайомих розповідав власну історію, ділився нею, згадував всілякі ситуації, щоб я міг зрозуміти, які вони, де і що з ними трапилося. Це дуже допомогло зрозуміти сучасну Україну.

Мав і пластові зустрічі. Одного разу «Десну» відвідав тодішній Посол Канади в Україні пл. сен. Роман Вашук. Відразу подав мені ліву руку. Потім, у вересні минулого року, ми зустрілися в Києві, під час офіційної церемонії у канадському посольстві.

У Канаді належу до куреня УСП «Зелені Гуски». Маємо приблизно 60 старших пластуновів і пластунок по світі. Коли я був у Миколаєві — шукав пластуновів. Там колись був член нашого куреня Станіслав Кінашук, який пройшов програму Української академії лідерства. Він дав мені контакти пластуниці Тані Кучуки з Донеччини, що працювала в той час в УАЛ в Миколаєві. Ми з Танею організували співпрацю УАЛ і Збройних сил Канади.

Миколаїв — дуже русифіковане місто. По якомусь часі командування вирішило, що краще перейти до Василькова (більш україномовне середовище). З нами були військові з Данії, і в складі їхньої групи були російськомовні перекладачі. Так я поїхав до Василькова, а хтось — на моє місце.

У Києві взяв участь у відкритті пластового року (зголосився через Facebook), там познайомився з Ксенею Дремлюженко із «Зелених Гусок». Ксєня дала мені контакти станичного Василькова Артема Щербаківського, що недавно зголосився до ЗГ. Побував у пластовій домівці у Василькові, познайомився з гуртком Артема.

Також був на повстанській ватрі і на осінньому фестивалі, де провів гутірку про українську діаспору і Пласт в Канаді. Я не міг зустрічатися з пластунами так багато, як би хотів. Однак в Бучі у Пластовому вишкільному центрі побував на КВДЧ і розповів, чому мені в 31 рік далі подобається пластувати. Там мав нагоду познайомитися і поспілкуватися з багатьма пластунами.

Приємно, що тепер маємо велику стежу в Україні — десь 10 «зелених гусок». Курінь розвивається, і не лише у США чи Канаді. В Україні наші члени є активними, займають в Пласті важливі пости.

Важливо згадати ще один момент. Коли під час першої ротації перебував у Яворові, у Великодній час наш військовий капелян запросив мене на важливу подію: на Личаківському цвинтарі у Львові треба було перекладача. Священик з гарнізонного храму свв. Петра і Павла о. Степан Сус (тепер уже єпископ) і наш капелян вшановували на військовому цвинтарі Личакова всіх там похованих загиблих. Ми підходили до рідних, спілкувалися з ними, ходили від гробу до гробу. Я перекладав молитву нашого капеляна.

Ми підійшли до пластової частини Личакова. Останнє місце поховання — гріб пластуна Віктора Гурняка. Довкола нього — ми зі священником і капеляном, дружина загиблого, поруч стояли діти... Присутні спершу не знали, що спілкуюся українською. Коли почав говорити, вони були дуже подивовані. Тоді сказав, що належу не лише до української діаспори, а й до Пласту. Того дня мав велику честь бути з родиною Віктора Гурняка, який у молодому віці віддав життя за Незалежність України. Це був найважливіший пластовий момент для мене.

Я народився у пластовій родині. Пластую змалечку і досі. Мій дідусь був серед засновників Пласту в Едмонтоні після переїзду в Канаду. Батько, мама, сестри — всі теж пластунки.

Виключно через Пласт маю друзів по всій Північній Америці. Був виховником на юнацьких таборах і в булаві, організовував прогульки в Едмонтоні, Калгарі. Вдячний, що мав такі нагоди.

ПЛАСТ ДАВ МЕНІ БАГАТО НАВИЧОК, ЛЮБОВ ДО ПРИРОДИ, ПРИГОД, МАНДРІВОК. ХОЧУ ПЕРЕДАТИ ЦЕ УКРАЇНСЬКІЙ МОЛОДІ.

< «Того дня мав велику честь бути з родиною Віктора Гурняка, який у молодому віці віддав життя за Незалежність України...». Андрій Товстюк — третій праворуч

ПОЛКОВНИК ЧМОЛА ПОВЕРНУВСЯ ДО БОЯРКИ!

У Боярці на Київщині встановлено барельєф на честь засновника Пласту полковника Івана Чмоли

пл. розв. ЄГОР ОСТАПОВ, станиця Київ

30 листопада 2019 року на фасаді вокзалу залізничної станції Боярка в передмісті Києва урочисто відкрито та освячено меморіальний барельєф на честь співзасновника Пласту полковника Івана Чмоли. Цей барельєф також присвячений українським воїнам, які героїчно обороняли станцію Боярка та фастівську залізницю від російсько-більшевицьких окупантів у 1919 році під командуванням Івана Чмоли.

ПІСЛЯ ОКУПАЦІЇ КИЄВА 4 ЛЮТОГО 1919 РОКУ РОСІЙСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСЬКА ПРОДОВЖИЛИ НАСТУП У БІК ФАСТОВА. УРЯД УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ ЕВАКУЙОВАНО ДО ВІННИЦІ. ЗАПЕКЛІ БОЇ МІЖ УКРАЇНСЬКИМИ ОБОРОНЦЯМИ ТА РОСІЙСЬКИМИ ОКУПАНТАМИ НА СТАНЦІЇ БОЯРКА ТРИВАЛИ ВІД 12 ДО 15 ЛЮТОГО. ТРЕТІМ ПОЛКОМ КОРПУСУ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ АРМІЇ УНР У ЦИХ БОЯХ КОМАНДУВАВ ПОЛКОВНИК ІВАН ЧМОЛА.

< Мить відкриття барельєфу співзасновнику Пласту, полковнику Армії УНР Іванові Чмоли / Фото Віталія Падалки

^ Пластовий церемоніал відкривають комендант ст. пл. скоб Андрій Ковальов, ОЗО (перший праворуч) та бунчужний ст. пл. Андрій Скробач, ЛЧ (перед ним)

Ініціатором створення барельєфу на честь Івана Чмоли є вихованець київського і боярського Пласту ст. пл. скоб Андрій Ковальов, ОЗО. У спогадах козака-добровольця Армії УНР Петра Тимошенка Андрій Ковальов вперше прочитав про оборону станції Боярка у лютому 1919 року. Пізніше він віднайшов спогад сотника Армії УНР, артилериста Володимира Зарицького, звідки довідався, що оборону на станції Боярка тримав Третій полк Січових стрільців. В його історичних відкриттях почав вимальовуватися раніше невідомий героїчний епізод історії рідного міста.

У джерелах з історії Армії УНР Андрій Ковальов знайшов інформацію, що командиром Третього полку Січових Стрільців був полковник Іван Чмола. «Засновник Пласту, на прикладі якого я виховувався, про якого вперше почув на пластовій ватрі у боярському лісі, — виявляється, командував обороною мого рідного міста сто років тому і проявив себе як мудрий та сміливий військовий командир. Для мене ідея вшанувати його тут, у Боярці на Київщині, стала справою честі», — сказав Андрій Ковальов під час відкриття барельєфу.

Після тривалих пошуків серед документів Центрального державного архіву вищих органів влади та управління України Андрій Ковальов віднайшов телеграму і звіт про оборону станції Боярка, якою командував полковник Іван Чмола. Сумнівів не лишилося.

Ці документи були виявлені лише за кілька днів до столітнього ювілею цих героїчних подій, тому в день ювілею пластуни не змогли гідно пошанувати наших українських воїнів. Меморіальний барельєф взявся виготовити талановитий український скульптор Олександр Михайличук. Він працював над ним впродовж десяти місяців. Це вже п'ята робота скульптора у Боярці.

— ” —

ВІДКРИТТЯ БАРЕЛЬЄФУ ВІДБУЛОСЯ ПІД ЧАС СПРАВЖНЬОГО ПЛАСТОВОГО ЦЕРЕМОНІАЛУ — ТАК, ЯК ХОТІВ БИ ЦЬОГО ЗАСНОВНИК ПЛАСТУ ІВАН ЧМОЛА.

На вшанування Івана Чмоли прибуло близько трьохсот пластунів та небайдужих українців з різних куточків України. Комендантом цієї пластової акції був ст. пл. скоб Андрій Ковальов, ОЗО, бунчужним — ст. пл. Андрій Скробач, ЛЧ, писарем — пластун розвідувач Єгор Остапов.

Барельєф відкрили двоє воїнів, учасників сучасної російсько-української війни на Донбасі: пл. сен. Павло Білоус, ОЗО, та ст. пл. Максим Швець, ЧМ, а також онук Івана Чмоли, Богдан, який спеціально прибув зі Сполучених Штатів Америки разом з дружиною Лізою.

Очолив освячення пам'ятного знаку архієпископ Тернопільський і Кременецький пл. сен. Нестор Писик. Йому співслужили місцеві священики Православної Церкви України з Боярки та околиць: протоієрей Михайло Ткач, протоієрей Димитрій Присяжний, протоієрей Максим Кравчук, протоієрей Михайло Павлушинський. Супроводжував освячення спів хору під керівництвом протоієрея Василя Бумби.

Під час молитви за спокій душ оборонців Боярки та співу «Вічна пам'ять» почесна варта меморіального барельєфу — військово-історичні реконструктори в одностроях Січових стрільців Армії УНР — тричі вистрілила з гвинтівок пам'ятну салву на честь полеглих героїв за волю України.

Українські військові марші на святі виконав зведений Військовий оркестр Київського військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Геро-

їв Крут та Київського військового лицю імені Івана Богуна. Після урочистого відкриття меморіального барельєфу, прямо у залі очікування вокзалу станції Боярка, відбулася пластова чмолівська ватра під керівництвом ст. пл. скоба Захара Маковського, ДЛ. Своім співом ватру прикрасив видатний український кобзар, заслужений артист України, керівник гурту «Хорєя Козацька», почесний мешканець Боярки пл. сен. Тарас Компаніченко, ВЛ. Під час ватри реконструктори київського клубу «Повстанець» прочитали коротку гутірку.

Захід відбувся за підтримки Боярської міської ради та міського голови Олександра Зарубіна, який вручив подяки всім особам, які були причетні до відкриття меморіального барельєфу на честь Івана Чмоли.

Створення барельєфу стало можливим завдяки збірці небайдужих пластунів з різних куточків України та мешканців Боярки. Левову частку вартости барельєфу сплатила родина Івана Чмоли зі США: Ліза і Богдан Чмоли, Зірка й Андрій Лятишевські, Олена Чмола Мей і Джим Мей, Анна і Олег Чмоли. Також солідними внесками ініціативу підтримало приватне акціонерне товариство «Оболонь» та особливо голова ради директорів компанії Сергій Блоцаневич, а також українські підприємці — вихованці Пласту: ст. пл. Іван Колодницький, Щз, та Олександр Тимошенко, власник Торгового дому «Світ-Агро». Загалом своєю пожертвою до створення барельєфу долучилися близько вісімдесяти добродіїв. Проводили цю збірку ст. пл. гетьм. скоб Андрій Лузан, ОЗО, та ст. пл. скоб Андрій Ковальов, ОЗО.

> Промовляє внук славного полковника і пластуна Богдан Чмола

✓ Барельєф відкрили пл. сен. Павло Білоус, ОЗО (ліворуч), ст. пл. Максим Швець, ЧМ (праворуч), та онук Івана Чмоли Богдан (посередіні)

ПЕРЕДОВА БУВАЄ РІЗНОЮ...

Звісно, не кожен, але й не один пластун чи пластунка у своєму житті побували на передовій. Хтось — у лютому 2014-го на Майдані в Києві, вже багато хто — в окопах і на блок-постах Луганщини та Донеччини. Передова з'являється не лише під час бойових дій. Ця лінія оборони (або наступу) може неочікувано пролягти і під час екологічного лиха чи якоїсь із надзвичайних ситуацій.

Цього року на передовій опинилися лікарі, а пролягла вона через шпиталі по всьому світі. Накреслила цю жорстоку лінію пандемія, викликана незнаним досі COVID-19.

Моя співрозмовниця — ст. пл. вірл. Ярина Лінинська, Кн., випускниця Львівського медичного університету ім. Данила Галицького. Минулого року вона підтвердила диплом лікаря у Великій Британії. Тепер працює лікарем невідкладної медицини в одній із клінік Лондона, куди з кінця січня й понині надходять пацієнти з підозрою і хворі на коронавірус. Розмовляли ми 7 червня, у день Святої Трійці.

Редакція

— Подруго Ярино, як довго Ти працюєш у Лондоні? Чи складно було підтвердити фах за кордоном і чому обрала саме Британію, а не якусь іншу з країн Європи?

— У Лондоні оселилася за сімейними обставинами. Мій чоловік Богдан отримав тут місце праці. Він є фахівцем у напрямку ІТ — програмний інженер. В Лондоні ми вже близько трьох років. Я здобула диплом у Львівському медичному університеті ім. Данила Галицького. Навчалася там у 2009—2015 рр., ще два роки проходила у Львові інтернатуру. Потім трохи працювала у Старому Самборі. Після інтернатури і перших років праці ми переїхали до Лондона.

Наші дипломи в Лондоні визнаються, але склали тест з університетських дисциплін (загальний) і на знання мови. Ще один іспит — слід було продемонструвати практичні навички, тобто, що ти володієш навичками лікаря. Я отримала ліцензію і змогла влаштуватися лікарем невідкладної медицини в одній із клінік Лондона. Тут є нестача лікарів, існує попит на лікарів-іноземців. Тому механізм, як отримати ліцензію лікарю з-за кордону, налагоджений.

ЛІКАРІ З УКРАЇНИ НІЧИМ НЕ ВІДРІЗНЯЮТЬСЯ ВІД ЛІКАРІВ З ІНШИХ КРАЇН. В НАС ДАЮТЬ ФАХ НА РІВНІ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ. ОДНАК В УКРАЇНІ ІСНУЄ КОРУПЦІЯ. ТОЙ, ХТО НЕСУМЛІННО НАВЧАВСЯ, МОЖЕ ВЛАШТУВАТИСЯ НА ПРАЦЮ ЗА ХАБАР. ТОДИ ЦЕ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ У ПРОБЛЕМУ І ДЛЯ МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ, І ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ.

У Великій Британії все стандартизовано. Якщо ти отримав ліцензію — значить, рівень освіти відповідний, фахом володієш. В Україні, на жаль, ще так не є.

У львівському медуніверситеті я здобула фах лікаря-радіолога. У Британії така наша спеціальність не дуже визнається. Треба стати лікарем загальної практики, а якщо хочеш здобути спеціалізацію — ще раз навчатися.

Отож, зараз я є лікарем загальної практики, а в серпні починаю здобувати спеціалізацію в напрямку сімейної медицини.

— Пандемія триває всю зиму. За нами вже весна і почалося літо. Яка зараз ситуація в Лондоні щодо пандемії у порівнянні з початками? Вважав, пік минув?

— Пік минув. У Британії він припав на квітень. Однак залишаємося другою країною в світі і першою в Європі за рівнем смертності. Аналізуємо семиденний проміжок. Зараз кількість пацієнтів із симптомами хворих на коронавірусну інфекцію зменшується.

Відділення, в якому я працюю, багатопрофільне. Якщо у попередні місяці ми щоденно приймали лише хворих на коронавірус, то зараз вже є різні пацієнти. Однак хворі на COVID-19 й далі надходять. Немає дня, щоб такого не було.

Хтозна, послаблення карантину може збільшити ризик захворюваності (лише тепер послабили), але наразі все йде на спад.

— Мабуть, найскладніше позаду. Згадай, будь ласка, найважчий момент чи моменти, коли було важко емоційно або ж фізично?

— Пригадую 31 січня: перші пацієнти. Я була на чергуванні. Чи було страшно? Можливо, але це був один пацієнт на тиждень. Найважче стало, коли була оточена хворими. Це середина березня. Не було можливості ізолювати кожного: п'ятнадцять пацієнтів навколо. Тоді не було межі між коронавірусом і некоронавірусом. Переступала поріг і знала, що перебуваю в зоні можливого зараження.

Емоційно складно було, коли бачила, як вмирають молоді люди, а літні — з будинків догляду, медсестринських домів — у настільки складному стані, що ймовірність вижити в них дуже мала. Усвідомлюєш, що не впораються з хворобою, і емоції таки беруть верх.

Фізично теж важко. Особливо тепер, коли починається спека. Гаряче, ти в захисній масці, а коли наближаєшся до пацієнта — на тобі повний захист. Це носити — не проста справа, а працювати зараз в такій амуніції тим більше складно.

— Протилежне запитання: коли і з якого приводу за останні півроку був найбільш приємний момент?

— ” —

— РАДІСНІ ЕМОЦІЇ ТЕЖ БУЛИ —
ЦЕ КОЛИ ЗМЕНШУВАЛАСЯ
КІЛЬКІСТЬ ХВОРИХ.

Тоді був час поспілкуватися з лікарями, з колегами, з командою. До того не було можливості навіть спокійно перекусити. Пандемія й справді здружила наш персонал. Ми стали командою. Проводили лікарські флеш-моби, ділилися з колегами досвідом, інформацією.

Приємно, що нас підтримували добровільці. Наприклад, дехто частував їжею. Звісно, кожен собі може дозволити це, але коли є нагода поспілкуватися, посидіти разом, — така атмосфера позитивно впливає. Це допомагає зняти емоційне навантаження.

Ми створили групу психологічної підтримки. Адже хтось сам занедужав, у когось рідні захворіли. Тепер вони мають куди звернутися, щоб далі продовжити працювати.

— В одному з інтерв'ю Ти згадувала, що британські лікарі не почувалися до кінця захищеними. Це було взимку. Яка ситуація тепер?

— Проблема в тому, що не зовсім був зрозумілим спосіб передання цього вірусу. В основному — через предмети і повітряно-крапельним шляхом. Виходячи з цього, змінювався протокол: якими мають бути засоби захисту.

Саме через те, що періодично відбувалася зміна протоколу (одне — потрібне, друге ні, і навпаки), ми в якийсь момент відчули, що нас проводжають «на війну без зброї».

Ми бачили, як захищені медики в Італії, в Китаї, і нам було «смішно» (чи дуже сумно), що маємо лише звичайні рукавиці, якісь целофанові фартухи... На початках багато лікарів підписали петицію, і влада побачила, що люди не погоджуються так працювати. Було багато нарікань з нашого боку. Важливо, що до нас дослухалися. Доставку захисних матеріалів налагодили. Зараз вчасно все отримуємо і про це не думаємо. Нам видають повний захист.

Тим часом з'явилася інша проблема. Зараз, окрім хворих на коронавірус, додалося й інших пацієнтів. На психіку це теж впливає. Адже коли йдеш в «гарячу зону» — все зрозуміло: наражаєшся на небезпеку, але ти у повному захисті. Коли ти в «холодній зоні» і оглядаєш інших пацієнтів (переломи, ниркова коліка чи інші захворювання) — виявляється, що дехто з них «позитивний», а ти навіть не підозрюєш цього. Щобільше, в «холодній зоні» ти без відповідного захисту, бо згідно з протоколом він належить лише коли при огляді пацієнта маєш втрутитися в дихальні органи.

— ” —

В ЧАС ПАНДЕМІЇ КОЖНОГО ПАЦІЄНТА СЛІД РОЗГЛЯДАТИ ЯК ПОТЕНЦІЙНОГО НОСІЯ COVID-19, АЛЕ В «ХОЛОДНІЙ ЗОНІ» ШПИТАЛЮ ТИ БЕЗ НАЛЕЖНОГО ЗАХИСТУ. ТОМУ РОБИТИ ЦЕ СКЛАДНО.

— Як відпочиваєш після праці?

— Зараз працюю з обідньої пори і до 24-ї години. Ранковий час використовую для спорту: хода 5-6 км. Це дуже допомагає мені і відпочити, і зменшити психологічне навантаження. Цікавлюся оздоровчими практиками. Зміцнення імунітету, підтримання здорового способу життя — це зараз вкрай важливо. Адже карантинні заходи свій відбиток таки залишають. З життєвого ритму зникають зустрічі, спілкування в ширшому колі, ти нікуди не можеш вийти. Спершу це лякало, потім звикаєш.

— В Україні COVID-19 ще не відступає. Пацієнтами стали й лікарі. Що б Ти порадила медикам на Львівщині і в Україні загалом?

— Бачу статистику у Львові. Знаю про те, що відбувається загалом в Україні.

Добре, що багато волонтерів забезпечують всім, чого шпиталю бракує, але хочу нагадати про звичні речі: гігієна — миття рук після огляду кожного пацієнта, дезінфекція, душ відразу по завершенні виконання обов'язків. Може, це занадто, але кожного пацієнта слід оцінювати як «позитивного». Тоді лікарю можна вберегтися від недуги. Слід по-особливому вважати медикам, які хворіють на діабет, страждають від підвищення артеріального тиску: вони перебувають у зоні ризику. Повторюся, дезінфекція та гігієна — це добрі рятівники.

Протягом понад трьох місяців працюю з хворими на COVID-19 безпосередньо. В Україні медики менше забезпечені всім необхідним, але й пацієнтів значно менше. Якщо ж ситуація почне виходити «за рамки», Україна може не впоратися з великим напливом пацієнтів. Усі заходи, які діють на випередження, є важливими, тому подбати заздалегідь про захист лікарів і загалом медичного персоналу, про устаткування в шпиталю — це першочергові завдання.

— До речі, як часто Ти буваєш в Україні?

— Попереднього разу я була в Україні у березні, протягом трьох днів. Потім почався карантин, і дві заплановані поїздки скасували. Зазвичай Україну відвідую 1-2 рази в році.

— Чи зустрічаєшся з подругами і друзями з Пласту? Адже Ти тривалий час тут активно пластувала.

— З дівчатами із нашого юнацького гуртка «Чорна Перлина» зустрічаюся постійно, буваю на заходах Львівської округи. Голова ОПС Юля Катинська проводила у вересні минулого року вишкіл для окружних провідників — я взяла в ньому участь. Збірки окружного проводу чи СПС станиці Старий Самбір відвідую, на літні табори приїжджаю. За можливості радо беру участь у пластових акціях, святах, зустрічах.

— Чи підтримуєш зв'язок із пластунами в Лондоні?

— Зголосилася відразу, як приїхала. Потім була референткою УПЮ станиці півроку чи майже рік. Була виховницею в гуртку дівчаток і хлопчиків теж (в станиці Лондон бракує виховників). Ми проводили акції, але у зв'язку з моєю теперішньою роботою зараз ми онлайн, бо іншої можливості нема.

Підтримую зв'язок із «Княгинями». Вчора ми мали курінні сходи в мережі — 36 учасниць: дівчата зі США, Австралії, Аргентини, Канади та України. Було дуже цікаво і приємно порозмовляти в такому великому гурті.

— Що загалом дало Тобі пластування: цікаві пригоди у юнацтві і коло найкращих подруг та друзів вже у старшопластунському віці, чи інше щось?

— З «Чорними перлинами» зв'язок тримаю постійний. Ми стали командою, яка завжди дивиться в один бік.

ПЛАСТ ЗРОБИВ З НАС ОСОБИСТОСТЕЙ — САМОСТІЙНИХ, ВІДОВІДАЛЬНИХ, НАВЧИВ ДОСЯГАТИ МЕТИ. РОБИМО ВСЕ САМООРГАНІЗОВАНО. ДУЖЕ ВАЖЛИВО ВИРОСТИ В ПРАВИЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.

На курінній раді або у розмовах з іншими пластунами часом порівнюємо: для вирішення якоїсь справи разом нам потрібно півгодини, а з тими, хто не був у Пласті, витратили б набагато більше часу. Дуже відрізняються непластуни: щодо лідерства, організаційних якостей, як команду зібрати, як відповідальність взяти на себе.

— Є нагода на побажання для наших читачів...

— ” —

— БАЖАЮ ЧИТАЧАМ «ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ» І ВСЬОМУ НАШОМУ ВЕЛИКОМУ ПЛАСТОВОМУ ТОВАРИСТВУ НЕ ПАДАТИ ДУХОМ У КАРАНТИННИЙ ЧАС, АЛЕ ОДНОЧАСНО ДОТРИМУВАТИСЯ МЕДИЧНИХ РЕКОМЕНДАЦІЙ, ЗМІЦНЮВАТИ ІМУНІТЕТ І ДБАТИ ПРО СВОЄ ЗДОРОВ'Я. ЦЕ ТЕ, ЩО Й МЕНЕ ВРЯТУВАЛО І НЕ ДАЛО ЗАНЕДУЖАТИ.

Запитував пл. сен. Юрій Леськів, СМ

^ Допомагати іншим... У сьогоднішній Ярини Лінинської цей пластовий обов'язок наповнений чітко окресленим змістом

Довідка

Ст. пл. вірл. Ярина Лінинська народжена 30 червня 1992 р. у м. Старий Самбір (Львівщина). Почала пластувати у 2007 р. Належала до гуртка «Чорна Перлина» куреня УПЮ ч. 32 ім. Олени Кульчицької станиці Самбір. Виконувала різні діловодства у проводі куреня та гуртка. Активно таборувала. Подруга Ярина успішно завершила КВТ, ОБВТ «Вовча школа», КММТ, взяла участь у низці окружних таборів.

Переїшовши до УСП, створила в Старому Самборі курінь ім. Наталі Красник (отримав число 86 в реєстрі куренів УПЮ в Україні) і стала його першою зв'язковою. Два роки поспіль була референткою УПЮ Львівської округи, протягом року очолювала пластову старшину станиці Старий Самбір. В УСП належить до куреня ч. 24 «Княгині».

ПРО МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ ПЛАСТУ В НІМЕЧЧИНІ —

З МАРТОЮ М'ЯЛКОВСЬКОЮ

20-ті Збори КУПО, що відбулися восени минулого року в Пуллаху (Німеччина), стали місцем спілкування пластунів різних поколінь, представників різних крайових організацій. Скористала з такої можливості й наша редакція, порозмовлявши з учасниками та гостями цього пластового форуму. Пропонуємо одну з таких розмов — з багатолітньою провідницею крайової організації в Німеччині пл. сен. Мартою М'ялковською з Мюнхена.

— Подруго Марто, як давно Пласт увійшов у Ваше життя?

— У Пласті я від 1947 року. Новачкою була у Міттенвальді на Святі Весні.

Мої батьки — пластуни: і мама Марія Заяць (з дому Сосенко), і батько Маркіян Заяць.

В дитинстві та юності виховання відбувалося в пластовому середовищі. Мій син Орест жартує, що Пласт в нас уже в генах, маємо пластову ДНК.

Моя мама — зі Львова, а я народилася в Томашеві, нині Польща. Мій дід там був греко-католицьким священником. Батько приїхав на студії до Львова, і так зазналися мої батьки. Мати була в ОУН. Її за це ув'язнили в Березі Картузькій. Вона була дуже заангажована політично. Батько вже через маму — теж. Мати пам'ятала пластові табори, які відвідував митрополит Андрей Шептицький. Вона багато всього оповідала з пластового минулого, тому багато знаю про передвоєнну історію нашої організації. Попри те, сьогодні я ще чимало питань мала би до неї про це.

Як багато інших, я була пластункою з перервами. Пригадую, в юнацтві в Пласті панував доволі авторитарний тон виховання. Це було по Другій світовій війні. Моя виховниця Ірена Козак в Україні належала до УПА. Використовувала стиль, як у війську. Дехто тут з пластунів, старших за віком, був із Дивізії. Подруга Ірена також в суботній школі мене навчала. Згодом ми були в крайовому проводі: я головою КПС, вона — головою КПРади. Ми дуже добре співпрацювали.

Але в юнацтві я протестувала проти надмірного авторитаризму. Ми з подругами бажали дисципліни більше через самовиховання. Щоправда, відкрито ніколи не виступали.

Після нас в юнацтво прийшла молодша генерація. Скажімо, моя сестра Мотря, на п'ять років молодша, належала до цього середовища. Тоді в Німеччині відбулася так звана «революція молоді», яка розпочалася по університетах і з часом перейшла на вулиці.

— В чому ця «революційність» виявлялася?

— У 1968—1969 рр. це почалося в Парижі, згодом прийшло до Німеччини. В Парижі це були соціалістично-анархічні рухи, а в Німеччині був протест проти старої воєнної генерації. Адже підросли молоді німці і сказали старшим: «Що ви свого часу робили? Як ви з нами говорите? Ми в котрім році живемо?!»

Так промовляли студенти до своїх професорів. Дозріла антиавторитарна генерація. В Пласті революції не було, але організація також в той час пережила кризу.

В Пласті я пройшла шлях від новачтва до юнацтва, від першого табору прихильниці — аж до здобуття ступеня вірлиці. Я мала дуже добру товаришку Наталку Бандеру. Ми всі табори відбули разом, були і в булаві. Моя мама була коменданткою таборів, я — булавною, а Наталка найчастіше писаркою. Ще була з нами товаришка Мирося Маслов з Парижа, приїздила зазвичай.

Потім я вийшла заміж (доволі скоро) за лікаря Володимира М'ялковського, також пластуна з молодих років. Ми виїхали з Мюнхена, бо Влодко мав працю поза містом. Отже, там, де ми оселилися, Пласту не було (в Авгсбургу, 60 км від Мюнхена). В той час люди ще так не їздили туди-сюди. Я тоді припинила пластову працю. Зрозуміло, що в кожній організації все йде вгору-вниз, і в людей також.

Були різні труднощі, деякі непорозуміння в Пласті. Але я народила сина Ореста і казала, що мене це не обходить. Приїздила на неділю у Мюнхен до мами і тата, тримала дитину на руках. Мушу правду сказати: до мене підходили пластуни, кликали повернутися, але чоловік був проти, і я дуже радо оправдувалася тим, бо в той час і сама не дуже хотіла відновлювати свою активність. Мій чоловік відкрив у Мюнхені власну практику, і я працювала з ним в допоміжному персоналі.

Пл. сен. Марта М'ялковська
під час 20-х Зборів КУПО. 2 листопада 2019 р.,
Пуллах, Німеччина. Фото Юрія Леськова

▲ «1994 року на літній табір біля Кенігсдорфа ми знову запросили пластунів: двадцять двоє з України, Польщі та Словаччини...»

— **Повернення до пластової активності таки відбулося...**

— Так. В тому, що я повернулася в Пласт, — точно заслуга Ореста, бо він був дуже захоплений Пластом. Тоді змінилася генерація виховників. Вони застосовували цілком інший стиль у виховній праці. Орест народився в грудні 1961 року. Вже тоді почалися звертання в Пласті через «прошу». Орест тих проблем — що хтось із дорослих не так говорить, не так ставиться до юнацтва — взагалі не мав. Його виховниками були такі як Андрій Ребет — син Лева Ребета, який згинув у Мюнхені. Були інші. Тоді та різниця була, що прийшли виховники, які стали старшими товаришами.

Під час мого юнакування такого не було. Сьогодні існує щось таке, як молодеча культура, молодечий стиль. Молодь має свої права, свої вимоги. Сьогодні з думкою 15-16-літнього рахуються, а в мене була інша ситуація. Ми були «шмаркачами» в розумінні дорослих осіб. Ми мали 16 років, і я собі нічого іншого не бажала, лише якнайшвидше стати старшою, щоб зі мною рахувалися. Добре, що сьогодні молодь такого не відчуває.

Вплив Ореста виявився в тому, що він сприймав Пласт із захопленням, на таборах йому подобалося. Але ж у Пласті потребували помічі. Люди знову почали підходити до мене. Я бачила, що треба допомогти. Орест тим часом вже був самостійніший, залишала його вдома самого. Було багато жінок-домогосподарок, а чоловіки працювали. Я ж — ні. Працювала зі своїм чоловіком, про сина дбала і про хату. Я тоді була, як моя невістка Надя тепер з Орестом.

Отже, Орест став самостійним, і я тоді захотіла трошки допомогти Пласту, але це тільки так називається — «трошки»...

Мене обрали заступницею голови КПС, а наступної каденції вже стала головою КПС. Мені повернутися в той пластовий світ не було складно. Знала, що мені перешкоджало, коли була молодшою пластункою. Отже, старалася цей авторитарний стиль забрати і говорити з молодими, як із рівними, бо їхні думки часто є дуже слухні. З сином зазвичай були дискусії, розмови, і часом він мене переконував. Зрозуміло, що є засадничі речі, але є й такі моменти, коли можна уступити.

— **Отже, подруга Марта М'ялковська стала головою КПС Німеччини...**

— Так. Від 1987 року аж до 1995 року я була головою КПС Старшини.

В той час до нас долучалися також пластуни з Франції, двоє з Іспанії були, з Бельгії та Австрії до нас приїздили. Українська діаспора не була надто чисельна. Центр був у Німеччині. Осередок також мала Велика Британія — свою КПС.

Наша головна праця — це були пластові табори. Тоді молодь з'їздила з різних місцевостей, зі згаданих країв. В той час ми організували лещетарські табори.

Під час моєї каденції вже з'явився напрям тісніших відносин з Україною.

У 1987 РОЦІ, ЩЕ В ЧАС СОВЕТСЬКОГО СОЮЗУ, МИ ПІДТРИМУВАЛИ ВЕЛИКИЙ РУХ ДИСИДЕНТІВ.

12 січня в Мюнхені для громади ми організували День українського політв'язня (12—14 січня 1972 року відбулися масові арешти дисидентів України). Ми відповідально приготували це. Також збирали добровільні датки, посилали пакунки, наскільки можна було, в обмеженій кількості. В той час ми мусіли дотримуватися обмежень, що існували.

Наші пластуни жили тими темами. І були дисиденти, яких викидали на Захід із Союзу. Навіть через нашу хату проходив дехто, як-от Микола Руденко. Він жив у нас три місяці. Отже, спершу був дисидентський рух, потім ми посилали пакунки і збирали кошти, а як відчинилася «залізна завіса», то Пласт в Німеччині дуже активно взявся за пошук і налагодження контактів з пластунами, які з'явилися в Україні.

ГПБ зі США спершу хотіла допомогти в розвитку Пласту у Польщі. Ми найближче. Отже, в контакт з ГПБ ми послали туди двох пластунів — Тараса Ребета і Романа Стельмаха. 1990 рік: вони влітку допомагали їм організувати пластовий табір. Туди також приїхали пластуни зі Словаччини й України.

Таким був початок. Відразу наступного року запросили їх до себе на табори. До нас вже від 1990-х років приїздили на наш кошт пластуни з Польщі, Пряшівщини. Таборували на Гохлянді. Часом ми мали відчуття, що вони більше приїдуть, бо ми оплачуємо. На жаль, згодом не всі бралися до пластової праці.

Потім, у 1993 році, наша група пластунів Німеччини помандрувала в Україну. Пл. сен. Олесь Криський організував ЮМПЗ у Львові. Про ті початки згодом я написала в «Християнському голосі» — газеті УГКЦ в Мюнхені. Вона й нині виходить.

— **Прошу докладніше розповісти про участь пластунів Німеччини в ЮМПЗ в Україні у 1993-му.**

— ЦЕ БУЛА ЮМПЗ З НАГОДИ 80-ЛІТТЯ ПЛАСТУ, І ЦЕ БУЛА ДОБРА НАГОДА ДЛЯ НАШОЇ МОЛОДІ ПОЇХАТИ В УКРАЇНУ, БО ЗНАЛИ ПРО НЕЇ ЛИШЕ З КНИЖОК І РОЗПОВІДЕЙ ДІДУСА ЧИ БАБУСИ.

Адже навіть їхні батьки народжені вже в діаспорі. Двадцять пластунів і пластунок (вісімнадцять з Німеччини, двоє з Іспанії) відвідали та пізнали Львів. Ми перебували в Брюховичах, в молодечій оселі, мали дуже доброго провідника (щоправда, не пластуна), який нас водив Львовом, все показував. Нам у Львові посприят пл. сен. Олесь Криський, який раніше уже приїздив до нас у Німеччину на лещетарські табори.

Також ми оглянули село Страдч з печерами, де колись був монастир і де знову почали відправляти Святі Літургії, Крехівський монастир, Жовкву. Ми бачили, як було тяжко людям. У продуктових крамницях — лише трава морська на полицях...

▲ Вимарш вулицями Львова під час ЮМПЗ з нагоди 80-ліття Пласту. Попереду з прапором — ст. пл. скоб Андрій Спех (Німеччина). 8 серпня 1993 р.

Після ювілейних святкувань ми поїхали з пластунами Києва, Миколаєва і Львова в Карпати, до табору в Ямному біля Яремча. При гарній погоді ми провели мандрівку на Маковицю, Яворник і Говерлю.

▼ Пластуни Німеччини під час мандрів Карпатами, серпень 1993 р.

^ Делегація Пласту Німеччини під час мандрівки до столиці України, серпень 1993 р. Всі світлини з фотоархіву пл. сен. М. М'ялковської

На завершення подорожі ми відвідали Київ. Там нас прийняли тепло і гостинно. З контактами у столиці допомогла наша пл. сен. Оля Ткаченко. Голова Жіночої громади Києва Марія Драч розмістила нас по родинях. Отож, ми мали гарну нагоду заізнатися з киянами. Провели там два дні.

На могилу Тараса Шевченка в Каневі ми поклали квіти. Друг Олесь Криський допоміг нам вишукати автобус для мандрівки Україною.

Тритижнева подорож залишила сильні враження. Ми повернулися з кращим розумінням проблем та потреб молоді незалежної держави.

1994 року на літній табір біля Кенігсдорфа ми знову запросили пластуни: двадцять двоє з України, Польщі та Словаччини. Наші виховники дуже дбайливо підготували таборову програму. Відбулася прогулянка до села Пух, де, за переказом, довгий час жила і похована блаженна Едігна — внучка Ярослава Мудрого.

Молодше юнацтво відбуло одноденну мандрівку на гору Бльомберг, а старше — дводенну на Бенедіктенланд. У грах, співах і ватрах швидко витворилася дружня атмосфера. Ми провадили гутірки на різні теми. Під час дискусій виявилися розбіжності у поглядах між молоддю, вихованою у посттоталітарному і демократичному світі.

Наприклад, наші гості розуміли дисципліну як формальне виконання наказів і дивувалися, що в нас між старшими, виховниками і молоддю дуже товариський та свободний тон спілкування. У нас більше просять і пропонують, ніж наказують.

А вони такий спосіб спілкування часто розуміли як брак дисципліни. Тож треба було пояснити, що тут дисципліна є самозрозумілою на кожному кроці. Дорослі в нас намагаються виховувати дітей не так наказами, як на підставі сучасної педагогіки.

По таборі наші гості перебували ще декілька днів у Мюнхені і мешкали в інтернаті «Рідна Школа». Вони оглядали місто, а також відвідали могили Степана Бандери, Лева Ребета та інших визначних українських діячів. Поклали квіти до пам'ятника поляглим за волю України. На прощання одна пластунка з Києва сказала: «Треба багато таких зустрічей, спілкування та виміни думок, щоб гасло, яке видала Головна Пластова Булава, один світ — один Пласт, справді сповнилося».

— До речі, про міжкrajовий обмін між пластунами...

— Це дуже корисно попри те, що спосіб таборування по різних краях дещо відрізняється. Відрізняється харчування і спосіб його організації. Є відмінності у програмі, підходах до деяких речей. Дещо в нас під певним терміном розуміють інакше, ніж скажімо, в Україні чи Польщі. Тому організатори таборування в нас попереджають майбутніх учасників чи булаву з інших країв: у Німеччині не є так просто, є специфіка. Не кожен виховник готовий тут таборувати. Дорослий щось говорить чи дає доручення, а юнак питає: «Чому?» Той відповідає: «Бо я так сказав». Однак це не є відповідь.

ПОПРИ ВСЕ, КОМУНІКАЦІЯ НА ТАБОРАХ ДУЖЕ ВАЖЛИВА. ЦЕ СПРАВДІ РОБИТЬ ЄДИНИМ ПЛАСТ ПО СВІТІ, А ДРУЖБА, РОЗПОЧАТА БІЛЯ ПЛАСТОВОЇ ВАТРИ ЧИ ПІД ЧАС ГРИ, ДУЖЕ ЧАСТО ПІСЛЯ ТАБОРІВ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ.

— Спасибі за розмову.

Розмовляв пл. сен. Юрій Леськів, СМ

ШЛЯХ «ТИСОВЦІВ» ДОВЖИНОЮ У 90 РОКІВ

БОЖЕНА І ОЛЕГ ІВАНУСІВИ

< Перші сеньйори, учасники табору в Підлютому 1930 року. По центрі сидять Олександр Тисовський, Северин Левицький та Іван Чмола

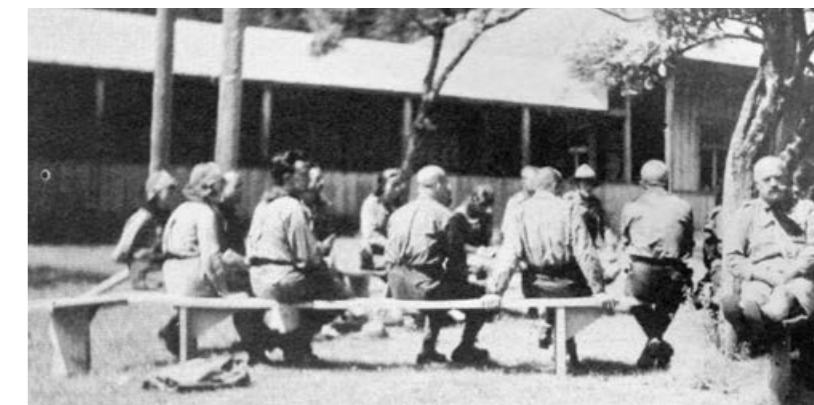
Як нам усім відомо, у 1912 році Олександр Тисовський на зразках англійського скавтіngu заснував перші юнацькі гуртки, які в наступних роках стали основою потужної організації — Пласту. У роки визвольної боротьби Першої світової війни, коли творилися Українські Січові Стрільці, за словами Северина Левицького, «в їхні лави без спеціальної пропаганди увійшла вся пластова молодь від 16-го року життя» та виховники: Петро Франко, Іван Чмола, Гриць Коссак та інші.

Після відновлення Пласту у 1920 році до виховної праці повертаються з Січових Стрільців та інших визвольних українських армій вже дорослі члени Пласту. В 1921 році виходить друком «Життя в Пласті» О. Тисовського. Організуються курені старших пластуни — «Лісові Чорти», «Ті, що греблі рвуть», Загін «Червона Калина». На Соколі і в Підлютому відбуваються виховні табори для юнацтва і новацтва. У 1924 році на З'їзді Пласту Северина Левицького вибирають Верховним Отаманом Українського Пластового Уладу.

Це був час, коли почали застановлятися над тим, чи потрібно організувати четвертий улад, крім новацтва, юнацтва і старшого пластунаства. Дискусії на цю тему тривали вже довго, і почала перемагати думка, підтримана і тодішніми старшими пластунами, щоб створити четвертий улад для продовження впливу на ідейне спрямування вихованої у Пласті

людини. Верховна Пластова Команда на сходинах восени 1929 року постановила заснувати цей новий пластовий улад і покликала ініціативну комісію, яка б перевірила членство, зладила перший правильник та підготувала Установчий З'їзд.

**ПЕРША ВЕЛИКА РАДА УПС
ВІДБУЛАСЯ 15 КВІТНЯ 1930 РОКУ.
ВОНА ПРИЙНЯЛА ПРАВИЛЬНИК
«УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТОВОГО
СЕНІОРАТУ», ВИГОТОВАНИЙ
ІВАНОМ ЧМОЛОЮ.**

^ Гутірка під час сеньйорського табору 1930 року, Підлюте

На основі цього правильника того ж дня був створений курінь, який об'єднав членів-засновників Пласту і пластових виховників, що від 1924 року одержували ступінь скавмастра УПУ.

Курінь назвали «1-й курінь УПС ім. Степана Тисовського». Після смерті Олександра Тисовського в 1968 році вирішено додати його до патронів куреня, тож відтоді назва змінилася на «1-й курінь УПС ім. О. і С. Тисовських».

Першим командантом УПС, а одночасно і курінним першого і єдиного сеньйорського куреня, вибрано скавмастра Івана Чмола, одного із засновників Пласту та визначного учасника Визвольних Змагань. Між членами курінної команди були засновник Пласту Олександр Тисовський, майбутній довголітній Начальний Пластун і курінний куреня Северин Левицький. До перших членів куреня належали також організатор Пласту на Закарпатті Леонід Бачинський, Сава Никифоряк, Гнат Павлюх, Теодор Поліха, Марія Середницька Мудрик, Стефанія Пашкевич, Юліян Каменецький, Параскевія Чмола (дружина Івана), о. Олександр Бучацький, Дарія Навроцька, Роман Чубатий, Никифор Гірняк, Роман Шипайло.

Тоді курінь налічував 26 членів, з того 20 було найвищими пластовими виховниками — скавмастрами, решта були кандидатами на цей ступінь. Члени куреня працювали для добра Пласту індивідуально, а їхні сходи завжди були присвячені обговоренню поліпшення програм пластових занять. Як цілість курінь ніде себе не проявляв, і так воно є по сьогоднішній день. Того ж самого 1930-го року польська влада заборонила Пласт, і організація пішла в підпілля, де продовжувала виховну працю з молоддю, організувала прогулянки і табори. Багато дорослих членів, старших пластунів і сеньйорів, включилися у шкільництво та розбудову українських культурних інституцій, видавання книжок, українську торгівлю, деякі стали членами ОУН, а пізніше поповнили ряди Дивізії та УПА. Після закінчення Другої світової війни багато з них опинилося в таборах біженців в Європі, і там найкраще виявилася їхня пластова заправка в організуванні громадського життя і шкільництва по таборах та віднові Пласту на З'їзді в Карлсфельді восени 1945 року.

Тоді ж створився комітет віднови нашого куреня, а Перша курінна рада відбулася в Байройті 19 жовтня 1946 року. На ній вибрано курінним Северина Левицького — «Сірого Лева». За його заслуги в Пласті у 1947 році Загальний Пластовий З'їзд у Регенсбургу проголосив його першим Начальним Пластуном.

Напрямами діяльності куреня визначено, очевидно, працю для Пласту, дальший ріст членів як людей, вихованих у Пласті, активних громадян. Згідно з гаслом, яке тоді було дуже на часі,

— ” —

**«РАЗ ПЛАСТУН –
ДО СМЕРТИ ПЛАСТУН»,**

кличем-привітом куреня стало, після загальнопластового «СКОБ», «ВІРНИ ДО СМЕРТИ». Цього клич додержуються вірно в житті члени куреня.

Як у кожному пластовому курені, у Першому теж постало чимало особливих традицій. Одною з них було обов'язкове звернення на «ти» між членами, без різниці віку. Кожен офіційно прийнятий член отримував своє курінне псевдо, як ось засновник «ДрОТ» (Доктор О. Тисовський), Северин Левицький — «Сірий Лев», Леонід Бачинський «Прижмурене Око» й подібні, нероз дуже дотепні. Вживання цих імен між членами особливо зближує їх, творить дружню атмосферу. Далі введено «курінні пом'яники», зі списком покійних членів для їх поминання. Видавався бюлетень «Листки Дружного Зв'язку» та в міру потреби «Вісті Курінної Команди». Це є необхідне, бо курінь ріс і став екстериторіальним.

З того часу відбулося вже 30 курінних рад по різних містах світу, бо члени куреня з Європи роз'їхалися по всіх частинах світу. Більшість членів поселилися в Америці і в Канаді, де й відбувалися всі наступні ради. Курінними після Івана Чмола і Сірого Лева були: Леонід Бачинський — «Прижмурене око», Тарас Дурбак — «Щапа», Олень Марченко — «Олень», Юля Войчишин — «Зірка», Христя Болюбаш — «Патичок», Радомир Білаш, Юрій Сеньків — «Кошовий», Борис Сірський і Олена Цоба.

З літами пластовий сеньйорат розростається в нові курені. А 1-й курінь розширював своє членство, до нього починало входити щораз більше визначних постатей пластового й громадського життя.

Було велике число ветеранів Визвольних Змагань, між ними сам «Сірий Лев», оборонець Львова у листопаді 1918, Іван Чмола, Мирон Левицький, Ярослав Гриневич і дві пластунки, членки Січових Стрільців, Ганна Дмитерко Ратич та Олена Степанів Дашкевич. До куреня належав гетьманчик Данило Скоропадський.

Між колишніми членами куреня були також жертви ворожих окупаційних режимів, «арештовані і пропали безвісти», зокрема й перший курінний Іван Чмола.

Сьогодні курінь налічує 60 дійсних членів. Вони розкидані по різних континентах, у США творять крайову стежу «Срібна Земля». В Канаді працюють три стежі: в Торонті, Оттаві й Едмонтоні. Після постанови української держави створено стежі 1-го куреня в Україні, на Донеччині і в Луганську.

Члени куреня належать до Головної Пластової Булави, очолюють або входять до Крайових Пластових Старшин (Канада і США), очолюють і належать до Головної Булави УПС, вони є станичними і у проходах станиць, виховниками, а також входять до складу редакції пластових журналів.

З ініціативи членів куреня було зроблено заклик до одноразової збірки — «Десятидоларовий фонд помочі Пластові в Україні», який вже зумів надати допомогу у розвитку пластового руху на рідних теренах в розмірі понад 5 тис. доларів. За прикладом Першого куреня вже сім куренів взяли під свою опіку пластові осередки на східних і центральних теренах України і цим допомагають Пластові поширитись всією Україною. Курінь ім. О. і С. Тисовських опікувався пластовою станицею в Кіровограді (тепер місто Кропивницький).

**З ІНІЦІАТИВИ КУРЕНЯ ПРАХ
ЗАСНОВНИКА ПЛАСТУ
З ДРУЖИНОЮ БУЛО ПЕРЕНЕСЕНО
З ВІДНЯ І ПЕРЕПОХОВАНО
У ЛЬВОВІ В 2002 РОЦІ.**

▲ Обкладинка одного з випусків курінного бюлетеня «Листки дружнього зв'язку»

На цю ціль курінь офірував чималий грошовий доток. Тодішній курінний пл. сен. Радомир Білаш і шість членів куреня брали участь в 15 Зборах Конференції Українських Пластових Організацій (29 жовтня — 2 листопада 2003 року) в Києві.

В Україні до «тисовських» прийнято п'ять сеньйорів, які об'єдналися у стежу «Перлина Степу» на східній Україні.

Від 2002 року бере свій початок налагодження приятельських зв'язків між 1-им куренем УПС та 61-им юнацьким куренем ім. О. Тисовського, що діє у Самборі. У серпні того року у Свіржі, під час Ювілейної Міжкрайової Пластової Зустрічі, юнаки та сеньйори, об'єднані у куренях різних уладів, але із спільним патроном, мали першу і наразі єдину зустріч. Як видимий знак такої співпраці на прапорі куреня УПЮ ч. 61 є стрічка куреня ч. 1 УПС з курінним гаслом і відзнакою куреня. Її виготовленням і переданням в Україну (зв'язковому згаданого юнацького куреня пл. сен. Ю. Леськову) займалася пл. сен. Христя Ковч, Тис., яка, на жаль, вже відійшла на Вічну Ватру.

Останні роки члени куреня підтримували пластунів у Северодонецьку (Луганщина), Миколаївці та Авдіївці (Донецчина) в їхніх проєктах. Зокрема, проєкти під назвою «Різдво у Львові», під час яких пластуні приїжджали до Львова, щоб познайомитися з українськими різдвяними звичаями.

Відзнакою куреня був спершу горючий смолоскип, який рівночасно нагадував і число куреня — «1». Опісля його замінено у постать лева на тлі Карпатських гір, з пластовою лілейкою у лапах, на честь довголітнього курінного, відновителя куреня на еміграції в Німеччині та першого Начального Пластуна, «Сірого Лева». Відзнаку запроектував член куреня Маріян Борачок. Курінь має свій прапор, посвячений вже у діяспорі, в ЗСА.

**ІСНУЮТЬ ТЕЖ ОСОБЛИВІ КУРІННІ
ВІДЗНАЧЕННЯ
ЗА ВИЗНАЧНУ ПЛАСТОВУ ПРАЦЮ:**

перше відзначення — «курінна Грамота Признання»,
друге — «Орден Срібної Пластової Сокири», і
третє — «Орден Невгасимої Ватри».

< Радомир Білаш і Христя Ковч
(1 курінь УПС ім. С. і О. Тисовських)
та юнак зі станиці Самбір Іван Спринь в поході
Личаківським цвинтарем під час перепоховання
Олександра Тисовського, 24 серпня 2002 року.
Фото Юрія Кузьмовича

МИНУЛО СІМ ДЕСЯТИЛІТЬ ВІД ПОЧАТКУ ПЛАСТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

пл. сен. КСЕНЯ ЗАХАРЧУК, ЛМ

▲ «Лісові Мавки» — учасниці святкування

11 січня 2020 року в Українському освітньо-культурному центрі у Філядельфії відбулося свято Різв'яної свічки і відзначення 70-ліття з часу створення пластової станиці. Організувала урочистості пл. сен. Зеня Брожина, ЧП, за допомогою місцевого гуртка «Спартанок» (УСП та УПС).

На святі були присутні новацтво, юнацтво, батьки пластунів, члени УСП та УПС, а також архієпископ пл. сен. Борис Гудзяк, ОХ; голова Українського Освітнього Центру пл. сен. Наталка Фірко, ЛМ; голова Української Федеральної Кредитової Кооперативи «Самопоміч» у Філядельфії пл. сен. Роман Петик, ОХ; голова філядельфійського осередку Спілки Української Молоді Америки Мирон Солтис; від ГПБ — референтка координації та розвитку Північної та Південної Америки ст. пл. гетьм. вірл. Софійка Захарчук, ЛМ; від КПС США — крайовий комендант юнацтва ст. пл. гетьм. скоб Андрій Зварич, СМ; члени станичної старшини, колишні станичні та гості.

Про славі сторінки історії цього пластового осередку розповіли пл. сен. Ксеня Захарчук, ЛМ, та подруга Ляриса Ісаїв Кебуз.

Редакція

**ПЕРШІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ СХОДИНИ
СТАНИЦІ ФІЛЯДЕЛЬФІЯ ВІДБУЛИСЯ
1 ЛИПНЯ 1949 РОКУ,
А НА ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРАХ
У СЕРПНІ ТОГО Ж РОКУ ОБРАНО
ПЕРШУ СТАНИЧНУ СТАРШИНУ.**

В тому році засновано 4-й курінь УПЮ-ок ім. Ольги Басараб та 1-й курінь УПЮ-ів ім. Федора Черника. Дедали більше українців приїжджало до Філядельфії та цікавилася Пластом, і через це в 1951 році заложено 14-й курінь УПЮ-ок ім. Олени Теліги, а у 1952-му — 11-й курінь УПЮ-ів ім. Романа Святославича. У 1952 році утворено гурт для батьків пластунів, що самі не були пластунами, — Пластприят.

У 1955 році закуплено перший пластовий дім в околиці католицької катедри Непорочного Зачаття, а з часом його продано і закуплено інший, на 10-й і Duncannon вулицях. У 1958 році старшопластунський курінь «Чортополохи» зорганізував бібліотеку Пласту і «Рідної Школи» та понад 30 літ провадив нею. Ця бібліотека згодом стала однією з програм Українського освітньо-культурного центру та існує по цей час. Під проводом п. Зенона Чайківського в 1960-х роках розпочав діяльність пластовий драматичний гурток, який існував 10 років.

Пластуни станиці вітали Блаженнішого Патріярха Кардинала Йосифа Сліпого, коли він приїхав до Філядельфії, брали участь у відкритті пам'ятника Тарасові Шевченку у Вашингтоні, у відзначенні 1000-ліття християнства в Україні. Філядельфійські пластуни були учасниками Ювілейних Міжкrajових Пластових Зустрічей від 1962 до 2017 року по цілому світі, зокрема відзначили 100-ліття Пласту в 2012 р. на ЮМПЗ у Львові.

У 1982 році продано пластову домівку на 10-й і Duncannon вулицях та перенесено пластовий осередок до Українського освітньо-культурного центру, де розміщені всі українські організації околиць Філядельфії. З нагоди 30-ліття станиці видано пропам'ятну книжку «В країні зірок», а до 50-ліття видано історію станиці. В 2016 році під керівництвом станичного Марка Чуми відбулася реконструкція пластової домівки в УОКЦ, яку бачимо нині.

Починаючи із 1949 року, станичними були Петро Ісаїв, Володимир Масюк, Оксана Генґало, Юрій Богачевський, Олександр Черник, Роман Максимович, Роман (Муньо) Левицький, Анатоль Прасіцький, Юрій Данилів, Борис Павлюк, Богдан Турченко, Богдан Мисько, Дора Горбачевська, Катруся Гарасевич, Надя Чемеринська, Богдан Гарасевич, Юрко Чайківський, Ксеня Панчак Захарчук, Мотря Бойко Воттерс, Марко Чума. Тепер станичною є Нуся Горчаківська Погорило.

Наша станиця існує вже більше як половину повного часу існування Пласту. В першому році її створення було лише 23 пластуни. Цього року нас є 365: 93 новаків і новачок, 85 юнаків та юначок, 69 старших пластунів та 118 пластунів сеньйорів. На нинішній день ми є найбільшою станицею в США. Цикл повторюється. Почалася наша станиця із новоприїжджих воєнних біженців. Нині наше новацтво переважно походить із родин, що не так давно приїхали до Філядельфії з України, хоч з інших обставин, як 70 років тому.

У 1953 році Головна Пластова Булава розпочала реєстр гетьманських скобів та вірлиць. Це юнацтво, якому надано почесний ступінь гетьманського пластуна скоба чи вірлиці. Його надається, в першу чергу, за винятково вірцеву працю і поставу. З Фі-

лядельфії маємо 4-ох гетьманських скобів з 54 на цілий світ. Це Роман Процик (2-ий у реєстрі), Роман Гриців, Роман Данилів, Андрій Зварич. Маємо 5 гетьманських вірлиць (загалом у світовому реєстрі зараз 62): Ксеня Одежинська, Маруся Максимович, Лариса Гудь, Наталка Тарасюк та Софійка Захарчук.

Можемо також гордитися тим, що з нашої станиці вийшли пластуни, що стали займати керівні пости в Пласті. На нинішній день у Крайовій Пластовій Раді США працює з Філядельфії пл. сен. Ірка Зварич.

У Крайовій Пластовій Старшині США є ст. пл. гетьм. скоб Андрій Зварич, крайовий комендант УПЮ; ст. пл. гетьм. вірл. Наталка Тарасюк — протоколярний писар. До крайової бурави УПС належать пл. сен. Наталка Фірко та пл. сен. Ксеня Захарчук.

У Головній Пластовій Булаві новостворений пост референта координації та розвитку Північної та Південної Америки займає ст. пл. гетьм. вірл. Софійка Захарчук, а пл. сен. Данило Захарчук є скарбником УПС при ГПБ. Пл. сен. Юрій Данилів є головним адміністратором Міжкrajового вишкільного табору «Лісова Школа».

Наші філядельфійські пластуни працюють також на пластових таборних оселях США. На «Вовчій Тропі» ст. пл. Адя Федорійчук є першим заступником голови і референтом таборів УПЮ, на «Писаному Камені» пл. сен. Наталя Пришляк є заступником голови, а пл. сен. Леся Ніршл займається таборною реєстрацією. Юрій Данилів є головним організатором бурлацького лещетарського табору, де до адміністрації з Філядельфії входять Марта Левицька Кернз, Данило Захарчук, Ігор Сидоряк, Лука Захарчук та Ліда Кернз.

**МАЄМО ПЕРЕД СОБОЮ ВЕЛИКЕ
ЗАВДАННЯ. МОЖЕ, ВОНО Є
БІЛЬШИМ ВІД ТОГО,
ЩО ЙОГО МАЛИ НАШІ
ПОПЕРЕДНИКИ. МУСИМО ДАЛІ
ЗАОХОЧУВАТИ НАШУ МОЛОДЬ
ДО УЧАСТІ І ПРАЦІ В ПЛАСТІ.**

Дороге новацтво і юнацтво, беріть собі за приклад своїх батьків та дідів, що зуміли скористати з любови до свого походження, щоб створити сильну організацію на чужині, яка виховала вірцевих громадян чужої для них держави. Не забудьте, що зробили ваші бабці, дідуся та батьки. Будьте гордими та майте сильну волю робити те, що добре не тільки для себе, а й для Пласту та нашого народу.

В імени новацтва, юнацтва та їхніх батьків дякую вам, всім засновникам та будівничим станиці Філядельфії, за те, що ви нам створили. Дякую всім давнім і теперішнім виховникам, що не жалували свій час та посвятилися молоді. Надіюся, що ми продовжуватимемо вашу працю на вашу славу та на користь Пласту.

▲ Почесні гості готові запалити різдвяні свічки. Зліва направо: станична Філядельфії пл. сен. Нуся Погорило, представник КПС ст. пл. гетьм. скоб Андрій Зварич, представниця ГПБ ст. пл. гетьм. вірл. Софійка Захарчук, ведуча свята пл. сен. Зеня Брожина і Владика Борис Гудзяк. Фото пл. сен. Миколи Зварича

▲ Свято розпочали новаци та юнацтво станиці. Фото пл. сен. Миколи Зварича

ПОЧАТКИ СТАНИЦІ У СПОГАДАХ МОЇХ РІДНИХ

ЛЯРИСА ІСАЇВ КЕБУЗ

Приїхали до чужої країни. Цілком нова мова і новий спосіб життя. Далеко від них вже була та Україна, де вони народилися, і майже так само далеко були табори Ді-Пі, де багато з них жило довгий час.

А Пласт і пластове товариство — то було щось відоме, щось, що їх об'єднувало. Однострої, проби і вмилості, що їх вони здобули, пластові закони, за якими вони жили, пластовий дух — то все було для них спільне. Корінням пам'яті для них була слава Ювілейна Зустріч, що відбулася у Міттенвальді у 1947 році.

Та молодь вважала, що Пласт буде способом, в який вони відстоять Україну від вражої руки, бо їхні родини ще були переконані, що незадовго, може, за кілька років, «коли то всьо перейде», вернуться додому, в Україну, до тих хат, вулиць, родин і відомих обставин. Та їм це не вдалося зробити. Але з бачення, що Пласт є способом і причиною зберегти українство, постала їхня мета.

Важливо зрозуміти, що Пласт у Філядельфії не почався з того, що батьки вели своїх дітей до домівки по Українській школі, щоб їх записати до станиці. Ще не було ані Української школи, ані домівки, ані станиці. Були самостійні гуртки, що збиралися по парках Філядельфії, найчастіше у Fairmount Park позаду Музею мистецтва. Не було ніяких сайтів, електронної пошти чи телефонів. Деякі родини не мали навіть таких телефонів, що їх трималося одною рукою і крутилося другою.

Але якось знайшли одне одного, організувалися. Були виховники й досвідчені провідники, що пластували в Україні і в таборах Ді-Пі, де Пласт створив сильну структуру й організацію. Невдовзі провідники вирішили податися до Крайової Пластової Старшини, щоб дістати дозвіл заснувати перші

юнацькі курені і Філядельфійську станицю. Сила тої охоти й організації була видна на першій збірці позаду музею. В одностроях і з великою охотою прийшли пластуни на ту збірку і підписали звіт до КПС, що існує велике число пластунів, які мають намір заснувати свою станицю.

Офіційно зорганізовані, пластуни збиралися на сходи на Franklin Street, на площі біля Катедрі і в Народному Домі. Могли зустрічатися і спілкуватися з українською молоддю.

Власне, ті самі справи, що займають виховників і провідників нині, існували тоді:

- треба організувати Свято Весни, провід таборів і т. д.;
- треба виконувати вмилості і приготувати пластунів на табір;
- треба мати постійну опіку виховників, бо хвилинка без опіки — і діти починають «дуріти» між собою.

Було й тертя, що часто трапляється між генераціями. Гурток мого Тата (хлопці, що вже під впливом американської культури хотіли назвати свій гурток «Cool Cats»), не отримав дозволу, «бо це українська організація, і англійська мова ніяк не підходить».

Такою була відповідь. Ну, добре. Хочемо зватися «Холодні Коти». Ні, бо то лиш переклад того самого імени і це ніяк не підходить до української культури або історії. Якось ті зарадні юнаки переконали провід, що це ім'я пристосується до українства. Мій Тато не пам'ятав точно, чим переконали: або тим, що це була тварина, що жила в степах України, або ж тим, що це був мало знаний відділ Січових Стрільців. Добре тим хлопцям, що ще не існувало інтернету!

Сердечно бралось то юнацтво до своїх занять і проектів! Коли була підготовка до ЮМПЗ на «Вовчій Тропі» у 1962 р., філядельфійські юначки мали завдання показати культуру Лемківщини. Два роки підготовлялися. Кожна юначка вишивала собі сорочку в лемківському взорі!

**ТОДІШНІ ПЛАСТУНКИ І ПЛАСТУНИ
ОЧІКУВАЛИ НА ТАБОРИ НАЙБІЛЬШЕ!
ТАМ ТВОРИЛОСЯ ТОВАРИСТВО.
З ТОГО ТОВАРИСТВА ТВОРИЛИСЯ
ПОДРУЖЖЯ, ДРУЖБИ,
ДРУЖКИ І КУМИ. ТІ ТОВАРИСТВА
ТРИВАЛИ ЦІЛЕ ЖИТТЯ.**

Моя Мама перше зауважила мого Тата на таборі на «Вовчій Тропі», помімо того, що вони були з тої самої станиці.

Мій Тато копав рів разом з іншими хлопцями. Коли він лопатою підніс купу землі, в ній був досить грубий камінь. Тато висипав землю на траву над ровом, камінь покотився назад в рів і впав йому просто на ногу. Якраз в той момент моя Мама йшла попри той рів. Вона, ще молода дівчина, з подивом чула той водоспад слів, що плив з уст юнака. До того часу вона ще ніколи таких слів не чула і навіть не знала, що такі слова існують в українській мові. По нинішній день Тато себе боронить тим, що то було захищення живої української мови.

Можливо, не ці дрібні епізоди були важливими для мого Діда Петра Ісаїва, коли він став першим станичним цієї станиці, але, думаю, він би був вдячний і дуже приємно вражений не тільки тим, що його внуки мали користь із пластування, а й тим, що його правнуки (члени цієї станиці) і їхнє покоління далі користає з пластування.

Що за диво: 70 літ по тій збірці у Fairmount Park, позаду музею, українська молодь далі плачеє пластові традиції і живе Пластовим духом!

«СТЕЖКАМИ ПАМ'ЯТІ» ОРЕСТА ШОТА

ЮРІЙ ЛЕСЬКІВ

Коли гортав сторінки нового видання, стежки пам'яті привели мене у приємний сонячний день 12 травня 1991 року, на подвір'я Будинку учнівської творчості у Дрогобичі. Відбувалася святкова подія. Нас, членів першого провладу відновленого в місті Пласту, запрягав львівський пластун Орест Шот. Не віриться, але незабаром з того часу минує 30 років. Час збіг, як один день.

Момент складання Пластової Присяги пам'ятає кожен, а що знаємо про того пластуну чи пластунку, якому чи якій виголошували обітницю? Ті, кого на початку 90-х запрягав пл. сен. О. Шот, у кого він був безпосередньо дотичним до виховання в рамках Пласту, тепер мають нагоду більше довідатися про друга Ореста.

Книга-альбом «Стежками пам'яті. Товариство Лева і Пласт» побачила світ у Львові 2019 року завдяки літературній агенції «Піраміда» (видрукувана у дрогобицькому видавництві «Коло»).

Це справжній фоліант на 420 сторінок, чудово ілюстрований та у поліграфічному відношенні бездоганно виконаний. Однак це той випадок, коли не вага має значення, а змістове наповнення.

Після ознайомлення зі «Стежками пам'яті» спадає на думку, що автор зробив подвійну прислугу в питанні національно-патріотичного відродження. Передусім викликає глибоку шану його активна громадянська позиція, що вилилася в конкретні дії. Разом з тим, респект другові Оресту за те, що знайшов у собі сили, мав натхнення, вишукав можливість описати все і так захоплююче викласти на сторінках книги.

Автор присвятив свою працю «тим, хто з любов'ю в серці здобував українську державу і хто сьогодні, постійно працюючи над собою, продовжує титанічну боротьбу за її збереження у цивілізаційному просторі». Ще одна присвята — 30-літтю відновлення в Україні Пласту.

В анотації, зокрема, йдеться про те, що

— ” —

**«СТЕЖКАМИ ПАМ'ЯТІ» — СПОГАДИ...
ІНКОЛИ СУХІ, ІНКОЛИ ЕМОЦІЙНІ, ІНКОЛИ
АЖ ЗАНАДТО, АЛЕ ТОЧНО — ПРАВДИВІ.
СПОГАДИ ПРО ЧАСТИНУ ЖИТТЯ АВТОРА,
ПОВ'ЯЗАНОГО З ТОВАРИСТВОМ ЛЕВА
І ПЛАСТОМ... ЦЕ СПОГАДИ ПРО ПАДІННЯ
НАЙЖОРСТОКИШОЇ У СВІТІ «ІМПЕРІЇ ЗЛА»
І ПОЯВИ ДЕРЖАВИ УКРАЇНА.**

Для створення «Стежок пам'яті» автору стали в пригоді деякі пластові видання. Це, передусім, «Альманах 100-ліття Пласту» та «Пласт. Унікальна історія українського скавтського руху» проф. О. Субтельного, «Пласт — український скавтинг» О. Сича, «Український пластовий улад 1911—1945 у спогадах автора» С. Левицького та інші, а також, що теж приємно, журнал «Пластовий шлях». Згадую ці видання, і не покидає думка: добре, що кожне з них побачило світ. Історію Пласту за перших 100 років діяльності докладно описано. Однак такі книги, як «Стежки пам'яті», вкрай потрібні. Адже через призму дуже активного творця подій, його суб'єктивні оцінки тієї чи іншої ситуації, наведені факти і запропонований читачеві фотоматеріал можна відчутти атмосферу того часу, дух, який панував у пластовому середовищі. Інша важлива складова — підвалини відродження пластового руху в Україні. Товариство Лева якраз і було одним з найвагоміших середовищ, звідки пластові паростки надійно проросли і дали чудові плоди.

Мабуть, першим львівським пластунам пл. сен. Богданові Генезі, ЛЧ, пл. сен. Богданові Гасюку, V, чи пл. сен. Левкові Захарчишину, V, добре було б задуматися над створенням своїх пластових «стежок пам'яті».

▲ Одна з фотоілюстрацій до книги. Перший праворуч у другому ряді — тоді ще (на початку 90-х) ст. пл. Орест Шот; в першому ряді посередині — тоді ще ст. пл. Богдан Гасюк

Адже вони могли б стати тими джерелами, які доповнили б загальну картину пластової історії в Україні початку 1990-х років.

Орест Шот обрав цікаву форму подання матеріалу. У першій частині книги із назвою «Товариство Лева» — 10 розділів. Там йдеться про зародження неформального руху у Львові, мітингову стихію і «Живий ланцюг», культурологічну й духовну діяльність товариства, відродження УГКЦ, посилення політичної боротьби та інше. Наприкінці розділу — ексклюзивні інтерв'ю з творцями товариства, а на початку йдеться про родину автора, його дитячі, юнацькі роки, трохи — про студентський час і початок професійної діяльності, про те, з яким світосприйняттям автор підійшов до активної громадської та патріотичної праці у 1987 році.

Це ніби великий вступ до другої частини книги із назвою «Пласт». Там можна знайти відповідь на запитання: як же діяльність Товариства Лева стала передвісником, спричинилася, вплинула на відродження пластового руху в місті, в якому зародився Пласт у далекому 1911 році. Друга частина «Стежок...» — справжня знахідка для всіх, хто цікавиться відродженням Пласту в краї, і для тих, хто ще раз (тепер вже зі сторінок книжки) захоче пережити той час, ті перипетії, мандрівки і табори, перші з'їзди, моменти запряження і багато іншого.

Книга написана дуже легко для сприйняття. Автор має тонке почуття гумору. На завершення Орест Шот дякує всім, хто долучився фінансовою підтримкою, наданням світлин, порадами, думками, емоціями, критикою, каже «спасибі» друкарям та іншим невидимим творцям видання, а ми дякуємо самому авторові за роки наполегливої праці. Адже без цього і без бажання Ореста Шота провести читача своїми стежками пам'яті книжка не вийшла б у світ.

< Пластуни О. Тисовського (стоїть позаду) на мандрівці околицями Львова. Частина уже має пластові однострої, частина вбрана в гімназійну уніформу

більше своїм учням слово "скавтінг" та його походження, як теж прочитав їм виготовлений вже собою в українській мові пластовий устав» (арк. 53в).

Тут одразу варто пояснити, що «заступство години» означає заміну іншого учителя під час уроку.

У діяспорних спогадах, написаних вже після Другої світової війни, Дрот писав, що про скавтінг він учнів запитав сам, а коли побачив зацікавлення, витратив на підготовку «уставу» близько місяця; що спершу зголосився майже увесь клас, але згодом усталився гурток із учнів IV та V класу гімназії.

У згаданому вище документі читаємо: «На запит, чи бажають учні у себе такої організації, стрінувся із дуже прихильною відповіддю, і сейчас до Пласту зголосилося 12 членів, і так постав гурток пластуних прихильників, який сейчас розпочав свою діяльність». І далі: «Ще при кінці того самого шкільного року здало кількох прихильників I пластовий іспит 18 червня 1912 р. і так повстали перші пластуни учасники, що були зав'язком I пластового полка Петра Конашевича Сагайдачного» (там само).

Так само, як і з датою Присяги, ми достеменно не знаємо, хто належав до першого гуртка (відомо біля 15 прізвищ), хто саме в числі перших виконав вимоги першої проби та склав Присягу. Влітку 1912 року О. Тисовський поїхав на стажування до Норвегії. Коли восени повернувся, гурток фактично припинив працю, і довелось докласти зусиль, щоб відновити діяльність. Склад оновленого гуртка «Крук» відомий: збереглася касова книга, що її вів гуртковий скарбник від січня 1913 року.

Цікаво, що річний звіт гімназії за шкільний 1911—1912 рік містить докладний опис праці гуртка. В цьому звіті зазначається, що гурток створено 21 квітня, однак інформації про факт Присяги немає.

ПРО ДАТУ ПЕРШОЇ ПЛАСТОВОЇ ПРИСЯГИ

пл. сен. ЮРІЙ ЮЗИЧ, ОЗО

БАГАТО РОКІВ ШУКАВ ХОЧ ОДИН ПАПІРЧИК ІЗ ТИХ, ЯКІ Б — ЯК ПРИСЯГУ — ПІДПИСАЛИ ЧЛЕНИ ГУРТКА «КРУК». ГУРТКА, ЯКИЙ ТОДІ НАЗИВАВСЯ «РОЄМ», СТВОРЕНОГО ОЛЕКСАНДРОМ ТИСОВСЬКИМ. САМЕ ТИМ, ЯКИЙ ПІСЛЯ ВИКОНАННЯ ВИМОГ ПЕРШОЇ ПЛАСТОВОЇ ПРОБИ СКЛАВ ПЕРШУ ВІДОМУ НАМ ПЛАСТОВУ ПРИСЯГУ.

На ілюстрації (див. стор. 44) є текст Присяги, підписаний Володимиром Матвіясом — гуртковим цього гуртка, одним із творців Січових Стрільців у Києві і УВО.

Доля членів гуртка склалась по-різному. Зокрема, Лев Копистянський вступив у Царську військову академію ім. Марії Терезії і загинув офіцером на італійському фронті. У першій світовій загинув також і Діонізій Манастирський.

На присязі В. Матвіяса, якщо придивитись, немає дати... У членських картах, що їх видрукував Іван Боберський, рядок з датою Присяги не був передбачений.

Дата іменування учасником іншого відомого нам першого «крука» Петра Мандзика не зазначена взагалі; Яків Булаєвич і Володимир Федак з того ж гуртка вступили до Пласту 21 квітня, але іспит на I пластову пробу склали щойно в листопаді 1912 року. Тому і сьогодні, через 108 років, ми не знаємо дати першої Пластової Присяги. Відомо лише, що гурток було створено 21 квітня. Звідки про це знаємо?

В рукописному нарисі невідомого автора під назвою «Початки Укр[аїнського] Пласту в Галичині та його поширення перед світовою війною (1911—1914)», що зберігається в Центральному державному історичному архіві України у Львові (ф. 389, оп. 1, спр. 92), описана така послідовність формування гуртка і вказана єдина відома на сьогодні дата Пластової Присяги.

(Цитати з документа подаємо зі збереженням правопису оригіналу, при тому розкриваємо усі скорочення для зручності сприйняття. — Ред.)

«У шкільному році 1911/12 був др. Тисовський господарем IV класу гімназії. Учні довідалися, що їх господар кляси читає книжки про скавтінг. І один із них запитав його, що це слово означає. Др. Тисовський обіцяв пояснити його у вільному часі. На другий чи третій день після того, то є 21. IV. 1912 р., випало йому заступство години в класі, і тоді об'явив він

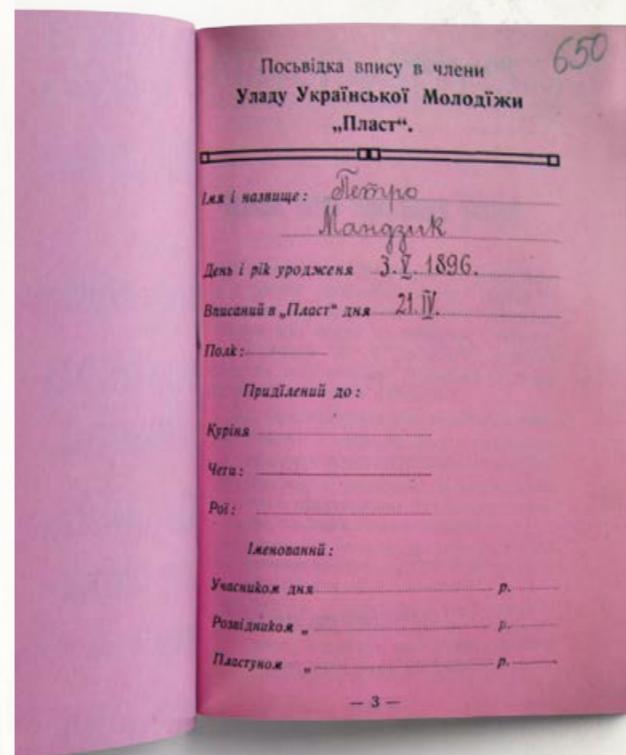
^ Фрагмент рукопису невідомого автора, який описує історію заснування Пласту в Академічній гімназії у Львові (ЦДІАУЛ, ф. 389, оп. 1, спр. 92)

У 1920-х роках Дрот двічі «по свіжих слідах» опишував історію створення гуртка, де датам не надавав великої уваги. Відзначав, що гурток створено у квітні, але про Присягу, а тим більше її дату, нічого не писав (окрім одного повідомлення в «Молодому житті», де зазначав, що гурток було створено 21 квітня).

У 1920-х роках перша Пластова Присяга взагалі не була актуальною. Офіційною датою народження організації було 1 листопада 1911 року. Достатньо погортати пластові документи, щоб побачити, що саме від цієї дати велось літочислення у курінних звітах (зазначався не рік від народження Ісуса Христа, а рік від створення Пласту).

МИ Й НЕ ЗНАЄМО НАПЕВНО, КОЛИ САМЕ БУЛА ПЕРША ПЛАСТОВА ПРИСЯГА, АЛЕ ВІДОМО ТОЧНО, ЩО ТІ ЧЛЕНИ ГУРТКА, ЧИЮ ДОЛЮ ВДАЛОСЬ ВСТАНОВИТИ, ПРОЖИЛИ ІНКОЛИ КОРОТКЕ, АЛЕ ГІДНЕ ЖИТТЯ. ВОНИ НЕ ЗЛАМАЛИ СВОЄЇ ПРИСЯГИ!

< Членська книжка, виписана Олександром Тисовським на ім'я юнака гуртка «Крук» Петра Мандзика (ЦДІАУЛ, ф. 389, оп. 1, спр. 961, арк. 650)

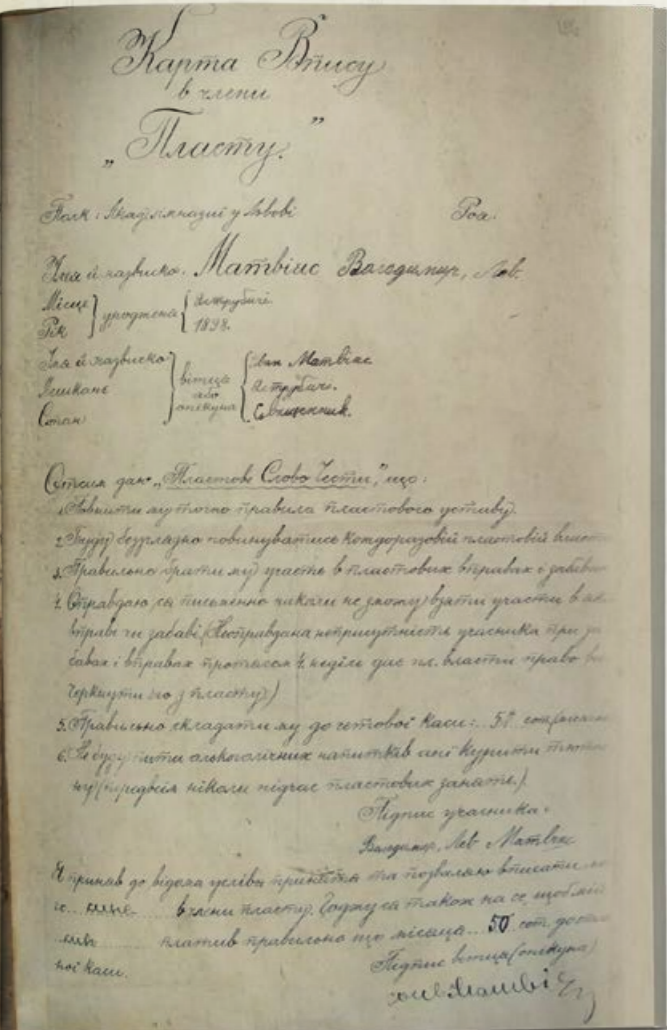

У наші дні мета Пласту незмінна — виховання провідників суспільства. Наша візія — Пласт доступний для кожної української дитини — потребує дуже багато коштів (моя оцінка — 2-3 мільярди гривень загалом на все).

СЬОГОДНІ, У ЧАС КРИЗИ, КОЖЕН З НАС МОЖЕ ДОПОМОГТИ РЕАЛІЗУВАТИ МЕТУ І ВІЗІЮ ПЛАСТУ. ВІД РІВНЯ ВАШОЇ ПІДТРИМКИ ТА ВКЛЮЧЕННЯ ЗАЛЕЖИТЬ, ЧИ ПЛАСТ ЗМОЖЕ ЗБЕРЕГТИ НАЯВНІ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ДОРΟΣЛИХ, ЧИ БУДЕ ЗМУШЕНИЙ ЇХ ЗАКРИВАТИ ЧЕРЕЗ БРАК КОШТІВ.

Допомогти можна тут:
<https://donate.plast.org.ua/>.

▼ Пластове Слово Чести, написане власноручно Володимиром Левом Матвіяком і завірене підписом його батька

▲ Євген Лициняк у першому пластовому однострої, 1912

Пласт (Scouting).
За приміром інших народів, у яких високо культурна ідея англійського генерала B. Powell'a так гарно розвинулась, що її додатний вплив на молодіж слідний вже нині під кожним зглядом у тих народів, спробовано ввести пласт також в нашій гімназії. На жаль по причині нестачі потрібної кількості поучників, познайомих з суттю пласту, можна було зайнятись лиш небогатыма учениками і то лиш

з одної класи. Охота однак і серйозність, з якою ті ученики заняли ся пластом, позваляє надіятись, що невдовзі вони самі стануть помічниками у веденні вправ з більшою кількістю учасників. Як основу уладу покладено устав, складений після англійських, німецьких та польських підручників. Пластові заняття відбувались точно по правилам того уставу. Брало в них участь 12 учеників кл. IV.а (не вчислюючи тих, що лиш пробували, але досі ще не всіли нагнути до вимог пластового уставу). Всі ученики мали поки що степень прихильників, що йно під кінець шк. року приготувало ся кількох з них до іспиту на учасників. Пластові заняття почались 21. IV. та відбувались даше правильно: що суботи сходили для теоретичних пояснень, що неділі й свята прогулянки получені з пластовими вправами й забавами. Забави відбувались в околиці: Кульпаркова, Цісарського лісу, Галицьких пасік, Личаківських пасік, Козельник, Кортумівки, Погулянки, Лисинич, Голоска, Брухович, Гамульця і Сокольник, пізнано отже притім майже цілу околицю Львова. Вправи мали на цілі виробляти здібність орієнтувати ся в терені, пізнавати скоро й точно окружене, вміти читати мапи і пляни, вміти слідити і підходити, виробляти бистроту ума і т. и. Вправи й забави укладано так, що давали ученикам нагоду всесторонно користати з вроджених здібностей та їх розвивати. Труди й невогоди, яких нераз довелось зазнати, зносили ученики з підною признання витривалості й охотою. Висліди їх праці більші, ніж се можна в короткій звістці описати. Для того можна сподіватись, що їм удасть ся (по пластовому припису) зеднати до уладу й інших та показати їм, що по пересилено початкових трудностей кожний найде у пласті много справді гарного: треба лиш трохи жити й охоти до правдивої забави. Деяких важних занять не можна було перевести по причині нестачі салі на пластову домівку. Коли однак пластовий улад буде мав в своїм складі хоч кількох іспитованих і заприсяжених учасників, то їх заходами невдовзі сю нестачу усуне ся, а тоді сей видимий знак муравлиної праці пластунів позискає певно нових членів і нових прокторів. Пласт вів заст. учит. Др. Олександр Тисовський.

▲ Перший короткий звіт про діяльність Пласту в Українській академічній гімназії у Львові, опублікований у щорічному «Звіті дирекції ц. к. академічної гімназії за шкільний рік 1911/1912», с. 20—21.

ПЕТРО ФРАНКО В ПЛАСТОВОМУ ОДНОСТРОЇ – У ЮВІЛЕЙНИХ ФІЛАТЕЛІСТИЧНИХ НОВИНКАХ

пл. сен. АНАТОЛІЙ ПЕТЛЬОВАНІЙ

▲ Філателістичні новинки з нагоди ювілею співзасновника Пласту Петра Франка пішли у світ зі Львова

28 червня 2020 року відзначаємо 130 років від дня народження одного з засновників Пласту, сотника Легіону УСС, повітряного розвідника Української Галицької Армії Петра Франка, сина Івана Франка.

Пласт станиці Чортків не вперше видає різні тематичні поштові набори. Тому в нас виникла ідея вшанувати пам'ять про визначного пластуна, видавши картку, конверт та марку в проєкті «Пластова пошта».

З цієї ідеєю я звернувся до нашого давнього доброго друга Олега Кіналя та попросив намалювати поштову картку із зображенням Петра Франка у пластовому однострої того часу. Адже такої світлин, наскільки мені відомо, немає. Ця ідея дуже сподобалася пану Олегові, і після опрацювання низки світлин та консультацій він відтворив можливий вигляд співзасновника Пласту в однострої.

Під час роботи ми спиралися на старі зображення, а також на статтю пл. сен. Юрія Юзича «Коротка історія пластової хустки», в якій, зокрема, зазначено:

«Перші пластуни, як не дивно, скавтських хусток не носили. Очевидно тому, що австрійські фатфіндери теж. Ані Олександр Тисовський в посібничку "Пласт" (Львів, 1913), ані Петро Франко у посібничку "Як закладати пластові дружини" (Відень, 1921) хустку в складі пластового однострою не згадують.

Фактично на всіх відомих світлинах Пласту до Першої світової війни пластуни без хусток: як вихованці Івана Чмоли та Петра Франка (наприклад, під час мандрівки Чорногорою), так і вихованці Олександра Тисовського.

Перша відома світлина, яка фіксує пластунів зі скавтськими хустками, датована 1913 роком. На ній зображені, очевидно, львівські пластуни під опікою О. Тисовського».

Отримавши макет поштової картки, я був вражений роботою пана Олега. З поштівки на мене дивився юнак в пластовому капелюсі та однострої того часу, в очах його горів вогонь рішучості. Це був саме той ефект, якого ми хотіли досягти.

Пан Олег сказав мені: «Після наших консультацій я намалював його "на одному диханні". Адже в цей час працював над опублікованими романів його батька Івана Франка у класичній серії видань "Світовид". Тут видалася нагода нагадати і про Петра, сотника Легіону УСС, повітряного розвідника Галицької Армії, українського героя, якого знищили радянські спецслужби».

Після цього Андрій Пилух («Козацька пошта») оформив картку, конверт, марку і штемпель погашення першого дня. Він справжній фахівець у своїй справі, наш давній приятель та один із моїх наставників у професійній роботі з філателією.

Погашення конвертів і карточок з марками відбулося в приміщенні Львівського головпоштамту 28 червня. Однак з технічних причин урочисту частину перенесли на 1 липня. В акції взяли участь автори проєкту Анатолій Петльований, Олег Кіналь, Андрій Пилух, а також станична пластової станиці Чортків Яна Петльована, онучка Петра Франка Любов Галушак, правнучка Петра Франка Марта Гуменецька разом з чоловіком Мироном — знаним пластуном-чорноморцем, львівський історик, автор монографій «Чортківська офензива» та «Бої у Львові» Олександр Дедик, кандидат історичних наук і член редакції «Пластового шляху» Андрій Сова з донькою Софією, представник Львівської обласної дирекції ПАТ Укрпошта Андрій Пиріг.

ПЕРСОНІФІКОВАНА ПОШТОВА МАРКА УКРПОШТИ

П-23 вип. 2019 р.
(«Власна марка»)

Складається з двох частин, розділених перфорацією. Верхня частина — купон, на якому зображено Петра Франка — чотаря УСС (взято з вільного доступу в мережі інтернет) та пластова лілейка з написом «Пластова пошта». Дизайн марки Андрія Пилуха (Львів — «Козацька пошта»).

Нижня частина — марка Укрпошти номіналом «V», що відповідає поштовому тарифу звичайного відправлення листа чи поштової картки Україною.

В аркуші 28 марок. Розмір аркуша 185 x 220 мм. Розмір марки з купоном 29,58 x 41,76 мм.

Наклад 20 арк. (560 марок).

ПОШТОВА КАРТКА «ПЕТРО ФРАНКО – ЗАСНОВНИК ПЛАСТУ»

Розмір 105 x 145 мм, повноколірний двосторонній цифровий друк, папір офсетний 300 г/см кв.

Лицева сторона — портрет Петра Франка в пластовому однострої з підписом (копія автографа).

Оригінальна ідея пл. сен. Анатолій Петльований (Чортків), художник-графік Олег Кіналь (Тернопіль).

Зворотня сторона оформлена за стандартами поштових карток. Додано текстову інформацію (джерело: <http://old.plast.org.ua/sto/franko/>) та логотип «Пласт. Станиця Чортків».

Поштові картки є двох варіантів:

1-й — звичайна картка для відправлення поштою;

2-й — для «картмаксимумів», для цього частково змінений дизайн лицевої сторони (з врахуванням місця для марки та штемпелів). Зворотня сторона однакова для обох варіантів, за винятком порядкового номеру.

#02/01 — звичайні, #02*/01* — картмаксимуми (02 — загальний, 01 — річний).

Наклад по 100 прим.

Оформлення карток виконав Андрій Пилух (Львів).

ПАМ'ЯТНИЙ КОНВЕРТ

Розмір 114 x 162 мм (стандарт С-6), папір офсетний 120 г/см кв.

Друк повноколірний цифровий з подальшою ручною вирізкою та склеюванням.

Для оформлення лицевої сторони використано зображення поштової картки (оригінальна ідея — пл. сен. Анатолій Петльований, художник Олег Кіналь) на світло-бежевому тлі з зображенням пластової лілейки (старого зразка).

На зворотній стороні розміщено коротку біографічну довідку (джерело: <http://old.plast.org.ua/sto/franko/>), а також вихідні дані.

Вказано порядковий номер #003/01-2020 (003 — загальний, 01 — річний).

Оформлення Андрія Пилуха. Наклад 100 прим.

Погашення марок на конвертах та карточках проведено на Львівському головпоштамті звичайним календарним поштовим штемпелем, а купони проштамповані непоштовим художнім штемпелем, виготовленим до цієї дати «Козацькою поштою» (автор Андрій Пилух). Штемпель використовувався також для оформлення конвертів, виданих «Козацькою поштою» спільно з Львівським обласним Товариством політичних в'язнів і репресованих (голова — Петро Михайлович Франко).

Учасники урочистої події по її завершенні. Львівський головпоштамт, 1 липня 2020 р. Фото Наталії Кіналь

^ Майор Мирон Дідурик — «Скажений Козак» Я-Дрангу

^ Учасники і провід вишколу новацьких виховників на Вовчій Тропі, комендант Старий Орел (Теодозій Самотулка). Перший справа в другому ряді Мирон Дідурик

В ПАМ'ЯТЬ ПРО УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНЦЯ, ПЛАСТУНА, ГЕРОЯ

МАЙОРА МИРОНА ДІДУРИКА, СМ

пл. сен. ЯРОСЛАВ КОЗАК, СМ

Мирон Дідурик народився 15 липня 1938 року в с. Мужилів Підгаєцького району на Тернопільщині. З родиною прибув до США в 1950 році і оселився в Джерсі Ситі, штат Нью-Джерсі. Там пішов до школи і вступив до Пласту. Юному Миранові пластування сподобалося відразу. Сходини, гутірки, мандрівки... Він був активним у юнацькому гуртку та курені. Найбільше полюбив пластові табори і дуже радо брав у них участь. По закінченні середньої школи вступив до коледжу св. Петра, штат Нью-Джерсі. Під час навчання в коледжі відбув кадетський військовий вишкіл (підготовка офіцерів запасу), де виконував функції коменданта кадетської бригади.

В ті часи у США була примусова військова служба, але ті, хто навчався, отримували звільнення до закінчення навчання, а тоді відбували службу звичайним вояком.

Однак була також програма (не всі навчальні заклади її мали і не всі приймали), коли одночасно з навчанням можна було отримати військовий вишкіл (ROTC) і по чотирьох роках, разом з дипломом, можна було отримати офіцерську рангу другого лейтенанта. Отже, після випуску Мирон Дідурик отримав таке звання в Армії США.

Обов'язок тоді був — 8 років військової служби (2 роки в армії, а решта — в активному резерві). Мирон Дідурик також до цього записався (між іншим, і я також вибрав таку дорогу, але дещо швидше, бо за віком був старшим; військо залишив з рангою капітана).

По закінченні середньої школи Мирон майже з цілим юнацьким гуртком вступив до 29-го куреня «Сіроманці» (тоді всі «сіроманці» були старшими пластунами).

Зустрів його перши раз на Великій Раді. Він відразу своєю поведінкою зробив на мене дуже гарне враження, так що рік пізніше на Раді, коли прийшло голосування, чи прийняти його до «Сіроманців» на ступінь Куцохвостого (на це треба 100 відсотків згоди Вовків), я не мав жодного сумніву і голосував «так!».

Наші Ради відбувалися роками на «Клюфасівці» в Гантері, штат Нью-Йорк, на 180-акровій посілости родичів нашого «сіроманця» Юрка Клюфаса. Протягом чотирьох років (коли Мирон був студентом) ми кожного разу зустрічалися по декілька днів на «Клюфасівці» (я їздив на Ради з Філадельфії).

Окрім офіційних нарад був спорт, співи при гітарі братів Андрушкових, спільні розмови, ватри, а в неділю — церква.

В тому всьому Мирон, як звичайно, брав активну участь. Між нами була різниця у віці, але тоді це не відчувалося, ми були рівними між собою. Наші зустрічі припинилися, коли він мусив відійти до війська.

У 1960 році, закінчивши студії дипломом з фізики, був покликаний до армії з офіцерською рангою другого лейтенанта. Проходив службу декілька місяців в Америці, згодом був покликаний до Німеччини як командир чоти (англ. Platoon) — 35 вояків. Мирон всюди зазначав своє українське походження. Коли обов'язкова служба закінчувалася, він вирішив залишитися у війську.

— ” —

**У 1965 РОЦІ ЙОГО ВІДПРАВИЛИ ДО
В'ЄТНАМУ. ЦЕ БУЛА НЕЗВИЧНА ВІЙНА,
БО НЕ БУЛО ФРОНТУ.
БОРОГ БУВ ПОВСЮДИ І ВИБИРАВ ЧАС
І МІСЦЕ НАПАДІВ.**

Мирон, вже капітан Армії США, очолив сотню (Company) — 150 вояків. У наступних битвах він виявив мудрість, відвагу, вмільсть. Опікувався своїми вояками у небезпеках, але втрати були, бо це війна. Можливо, пластування допомогло в будівні його характеру.

Згадаю одну битву в долині Я-Дранг, яка показала провідництво та відвагу Мирона. В'єтнамська армія (професійна, не В'єтконг) з чисельною перевагою у вісім разів несподівано оточила і напала на американську частину, де також була сотня Мирона Дідурика. Битва тривала 72 години. Протягом всього часу наступ йшов за наступом. Сотня під його провідом не здала свої позиції, завдала великих втрат ворогові і не втратила жодного бійця. Потім його полковник Мур (Colonel Moore) назвав Мирона Дідурика «Mad Cossack» («Скажений Козак»).

^ Сержант-кадет Мирон Дідурик (праворуч) отримує відзнаку за успіхи в навчанні від армійського інспектора полк. Рассела Сміта. Посередині — президент коледжу преподобний Джеймс Дж. Шанахан. Коледж св. Петра, травень 1959 р.

^ Миті в'єтнамської війни

Роками пізніше вже генерал Мур у своїх споминах «Ми були колись вояками і молодими» (We Were Soldiers once and Young) написав: «Українець Дідурик за ті 72 години став легендою свого полку за свій стиль, героїзм, провідництво під час битви».

На жаль, військова кар'єра Мирона Дідурика не тривала довго, всього 10 років.

— ” —

**У 1970 РОЦІ МАЙОР МИРОН ДІДУРИК
ЗАГИНУВ ВІД КУЛІ СНАЙПЕРА.
ВІДІЙШОВ У ВІЧНІСТЬ
НА ТРИДЦЯТЬ ДРУГОМУ РОЦІ ЖИТТЯ
ПЛАСТУН-СІРОМАНЕЦЬ, ГЕРОЙ,
УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНЕЦЬ.**

5 серпня 2017 року на спортивній оселі «Тризубівка» у Філадельфії члена куреня майора Армії США Мирона Дідурика посмертно відзначено курінною нагородою «Сталевий Вовк» як мужнього сіроманця-військового.

ОЛЕГ ОЛЬЖИЧ — ОЛЕГ КАНДИБА

1907—1944

**ПОЕТ, АРХЕОЛОГ, РЕДАКТОР,
НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ ПРОВІДНИК І ПЛАСТУН**

ЛАРИСА ЗАЛЕСЬКА ОНИШКЕВИЧ, ПС

Життя Олега Кандиби складалося із частих змін не лише різних міст, а й різних професій чи занять. Народився він у Житомирі 8 липня 1907 р., ще дитиною переїхав з батьками в Київ і відтоді вважав себе киянином. Після студій, вже у Празі, він став шанованим археологом і відомим поетом; а задля потреб часу і Батьківщини він сповняв свій патріотичний обов'язок як чільний діяч Організації Українських Націоналістів (ОУН). Бути поетом і науковцем — це вже заняття на ціле життя, але, може, саме тому, що він був пластуном, його вибір тодішнього шляху політичної активності був самозрозумілим, як це було і для багатьох пластунів.

ПЛАСТУН

Олег Кандиба вступив до Пласту у Празі (член III куреня старших пластунів ім. Остапа Вахнянина), і це збільшило його зацікавлення темою виховання молоді; маємо його статті «Весняні ігрища молоді», «Українське дошкілля» і «Виховання молоді». Його обширна стаття «Українська культура», може, була також спрямована і на пластунів, і взагалі на молодь. Цей огляд давав молоді певність щодо родового походження і надбання українців, рівночасно спростовуючи перекручені інтерпретації нашої давнини, що їх вводив у життя комуністичний режим в Україні. Кандиба також написав вірш «Пластовий капелюх» (вперше оприлюднений 1934 р.)¹, і від початку 1990-х років пластуни його часто передрукують, бо він вдало передає пластовий настрій.

ПОЕТ

Олег Кандиба, як син великого поета Олександра Олеся, мусив проявити своє індивідуальне обличчя у новій добі. Та син підкреслив свою пошану до батька тим, що вибрав літературне псевдо «Ольжич». Серед перших дорослих поезій 20-літній Олег пише вірш «Між юрбою дріб'язково-сірою...» із цитатою з вірша Богдана Кравцева («О, візьми мене, Святий Юрію...»). І ніби у відповідь другові першу збірку Ольжича «Рінь» (1935) видав у Львові саме Богдан Кравців. Другою вийшла збірка «Вежі» (1940), а тоді «Підзамче» (1946) — вже помертвено.

Ще перед першою збіркою Поет написав цикли віршів: «Кремін» (1931), «Камін» (1932), «Бронза» (1932) і «Залізо» (1932). З їхніх назв зрозуміло, що вони пов'язані з античністю і давніми культурами. Назва збірки «Рінь» також пов'язується з річковою рінню та розкопками і так уточнює зв'язок із археологією. У цю збірку Ольжич включає і деякі вірші зі згаданих циклів. Їхні назви не тільки окреслюють притаманні різним археологічним культурам надбання, вони також зображають сильні прикмети духа (стійкість, твердість, незмінність), які цінував поет. Помимо тем про галлів, готів, Ганнібала і давніх греків, насправді у віршах ідеться про Ольжичеве тогодення. Серед них привертає увагу вірш «Піхотинець» з унікальним засобом в поезії: спостереження героя, самоспостереження поета і співпраця власної двоскладності.

ПІХОТИНЕЦЬ

Душа відділилась від тіла
Ще там, на майдані міським,
Врочиста така, білокрила,
Літає і в'ється над ним.

А тіло, струнке і спокійне,
Ступає в холодних рядах.
Довіку його не обійме
Ні сумнів, ні згадка, ні страх.

І радісно духу дивиться,
Як тіло тяга кулемет,
Стискає гарячу рушницю
І вперто повзе наперед.

Збірка «Вежі» вже вся в тогочасному вирі подій 1932 року, включно з українськими підпільними акціями проти польських утисків. Більшість збірки представляє серія віршів під назвою «Незнаному Воюкові», що починається словами:

— ” —

**ДЕРЖАВУ НЕ ТВОРИТЬСЯ В БУДУЧЧИНІ,
ДЕРЖАВУ БУДУЄТЬСЯ НИНІ.
ЦЕ ЛЮДИ, НА СТАЛЬ ПЕРЕКУТІ В ОГНІ,
ЦЕ ЛЮДИ, ЯК БРИЛИ КАМІННІ.**

Тут вміщено 32 вірші з описами окремих дій і боїв, висловів пошани героїчним вчинкам й особам, а з цим і заклики бути готовим до дії. Третя збірка, створена у неокласичному стилі, розвиває спокійні філософічні спостереження і про героїв, і про їхні вчинки.

АРХЕОЛОГ

1923 р. родина Кандиб переїхала до Праги, де Олег провчився останній рік у середній школі і почав слухати лекції в Українському Вільному Університеті (УВУ); пізніше перейшов до чеського Карлового університету.

▼ Олег Кандиба (справа) під час розкопок у печерах Моравії, 1930-і рр.

1925 року він отримав стипендію від Наукового Товариства ім. Шевченка (НТШ у Львові) на проведення археологічної експедиції в Галичині й Буковині. На основі польової праці Олег Кандиба категоризував риси мальованої та шнурованої кераміки доби неоліту (він описав 6 головних форм). 1930 року у Карловому університеті Кандиба досягнув докторат з археології. Це відкрило йому двері у науковий світ. Спочатку він працював як керівник археологічного відділу Чеського національного музею, а згодом брав участь в американській археологічній експедиції на розкопках в Югославії.

Ця праця пов'язала його з музеями Пібоді і Фогт Гарвардського університету. Далі слідувало запрошення (1936 р.) на викладачі у Гарварді. Незабаром його запрошують в Італію (1936 р.). А 1937 р. вийшла друком його книжка німецькою мовою з описом досліджень мистецтва і знаряддя околиць села Шипинець на Буковині в добу неоліту.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВЕЦЬ І РЕДАКТОР

Італія надала Олегу Кандибі стипендію на 1936—37 рр. і залучила його до літературного проекту: проф. Луїджі Сальвіні запропонував йому співпрацю в укладанні антології тогочасної української прози. Тексти мали перекласти італійською мовою, тим часом видали антологію оригіналів під назвою «Чотири шаблі».

Ще одне запрошення з-за кордону Ольжич отримав 1937 р. від проф. Олександра Неприцького-Грановського з Міннесотського університету (в місті Міннеаполісі, США) з пропозицією стати співоргані-

затором Українського Наукового Інституту в Америці та редактором його видань. Попри те, що такий інститут не пощастило зареєструвати, Ольжич зумів замовити матеріяли, зібрати їх від авторів у різних країнах і зредагувати 1-й том, який появилася 1938 р. Після того Кандиба уклав і зредагував збірник джерельних історичних праць про історію України (від опису появи апостола Андрія до Конституції Пилипа Орлика) під назвою «Золоте Слово» (вийшов друком 1941 р.). Від 1930 р. і майже до війни Кандиба був редактором газети «Самостійна думка».

НАЦІОНАЛІСТ І ПОЛІТИК

Від 1920 р. політична ситуація в Україні була нестерпна: центральні і східні землі були під російським комуністичним режимом, а західна Україна під жахливим тиском Польщі. Такі обставини викликали природну реакцію молодого поета і його генерації проти насильства окупантів. Він став членом ОУН; ця організація 1938 р. призначила його культурним референтом на Закарпаття. Рівночасно Кандиба мав організувати проголошення незалежності Карпатської України 1939 р. За цю діяльність він був заарештований угорською владою, однак через три дні, завдяки тиску чеських науковців, його звільнили. Кандиба знову поринає у вир підпільної активності.

< Життєпис Олега Кандиби чеською мовою
 √ Обкладинка посмертної збірки О. Ольжича «Підзамча» (1946)

Після поділу ОУН (10 лютого 1940 р.) на дві організації Кандиба підтримує сторону під проводом Андрія Мельника. В січні 1940 р. німці арештують Мельника, тож Ольжич, як його заступник, перебирає керування Проводом ОУН. Попри загострений партійний поділ, Кандиба був у добрих відносинах із майбутнім генералом УПА, пластуном Романом Шухевичем, що був у партії іншого пластуна, Степана Бандери. Всі вони мали ту саму мету, але не завжди погоджувалися з тим, якими методами її досягнути.

На превеликий жаль, ні Кандиба, ні Шухевич, ані Бандера не встигли цю велику проблему полагодити по-пластовому, а їх і сотні тисяч українців вбили чи то одні, чи інші тогочасні окупанти України. 25 травня 1944 р. гестапо арештує Олега Кандибу у Львові і відвозить до Берліна, а тоді до концтабору у Саксенгаузени. Там його допитують і катують аж до смерті 9 червня 1944 року.

СИН

Вістка про смерть Ольжича надійшла до батька у Празі дуже спізно і, можливо, спричинилася до його смерті 22 липня 1944 року. А вже 31 липня народився син Олега Кандиби і Катерини (Калини) Білецької, названий також Олегом².

Ще 1943 р. Ольжич писав батькові, що шкодує, що не дав йому багато «підпори і потіхи», та, при цьому, він до певної міри сам підсумував свою широку діяльність:

— ” —

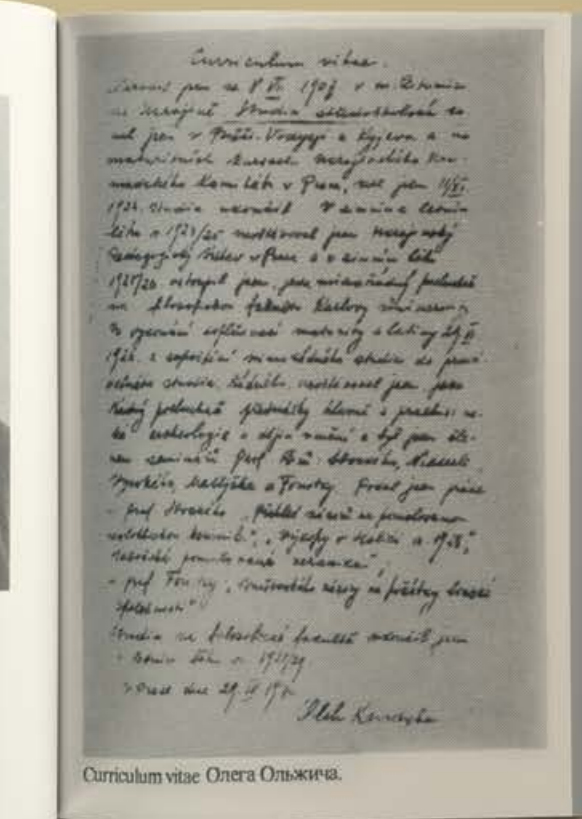
**«МОЖЕ, КОЛИСЬ, ЯК Я БУДУ МАТИ
 ЗА СОБОЮ СОРОК ЛІТ ПРАЦІ
 І ХТОСЬ ЗАХОЧЕ ЇХ ПЕРЕГЛЯНУТИ,
 БУДЕ ЗРОЗУМІННЯ, ЧОМУ З МЕНЕ
 БУВ ТАКИЙ НЕДОБРІЙ СИН»³.**

До сорока літ він не дочекався, та все одно зумів бути добрим сином, а власного сина ніколи не бачив. Олег Кандиба, як добрий пластун, завжди вмів поєднувати свої різномірні обов'язки і використовувати свої багатогранні таланти для добра Батьківщини.

¹ На мотив цього вірша О. Кандиби є текст мого монтажу «Мандрівка пластового капелюха» (1999) до музики композитора Ярка Ласовського, ЛЧ. Ця інсценізація переїзду пластового капелюха з України в Америку ілюструє розвиток повоєнного Пласту.

² Мені пощастило знати пані Калину Кандибу і маленького Олега, коли його дід, проф. Леонід Білецький, був директором гімназії в таборі Ді-Пі у Новому Ульмі. Ми не раз спостерігали, як трирічний хлопчик проявляв непересічну дитячу фантазію. Всі знайомі раділи, що він буде чільним представником третьої генерації Кандиб-поетів. Та він став представником канадських фізиків, був пластуном і активним діячем української громади в Канаді. Помер в Оттаві 19 вересня 2012 р.

³ Лист до О. Олеся 18 травня 1931 р. // О. Ольжич. Незнаному Волякові. Заповідане живим. Упорядник Леонід Череватенко. Київ: Фундація ім. О. Ольжича, 1994, с. 350.

21 січня 1934, м. Бібрка, Україна —
18 грудня 2017, м. Клівленд, США

ДАРІЯ БОДНАР ФЕДОРІВ — «БОБЕРКА»

Подруга Дарія народжена 21 січня 1934 року в м. Бібрка, що на Львівщині. У 1939 році п'ятирічна Дарця осиротіла. Її батька Андрія разом з іншими молодими українцями розстріляли більшовики. У 1944 році вона з матір'ю залишила Україну. В таборах для переміщених осіб, а саме в Байроїті (Баварія), вступила до Пласту. Це був 1949-й. Того ж року переїхала до Америки: спершу до Філядельфії, а згодом до Клівленда, де прожила до кінця свого життя. Після закінчення середньої школи працювала в банку й одночасно вечорами відвідувала Клівлендський університет, у якому здобула диплом бакалавра історії. У 1974 році одружилася з інженером Володимиром Федорівим. Вони виховали двох синів — Андрія і Юрія, які здобули вищу освіту, створили сім'ю, подарували Дарії та Володимирі чотирьох онуків. Всі члени родини виховані в українському дусі, є відданими членами Пласту. У Клівлендській станиці подруга Дарія була виховницею, дві каденції — станичною, кошовою, писаркою, скарбником і господарською референткою на таборі «Писаний Камінь».

Нагороджена Почесною Грамотою за віддану працю у Пласті та Грамотою Заслуги до 60-ліття станиці.

20 жовтня 1965 року подруга Дарця вступила до 1-го куреня УПС ім. О. і С. Тисовських, де отримала псевдо «Боберка». Брала активну участь у праці куреня.

Ухвалою курінної старшини та згідно з «Кодексом прав і обов'язків куреня» Дарію Боднар Федорів наділено першим відзначенням куреня «Грамотою за корисну працю в курені». Подруга Дарія відійшла на Вічну Ватру 18 грудня 2017 року.

пл. сен. Ляруска Музичка, Тис.

8 лютого 1933, м. Кросно, Польща —
25 квітня 2020, м. Торонто, Канада

ПЛ. СЕН. МАРТА Б. ТРОФИМЕНКО, ПС

«...Відлітають сірим шнурком журавлі у вирій...»

У п'ятницю, 24 квітня, сонце ховалося за обрій, тіні ночі обвивали довкілля, звуки міста поволи затихали та приготувляли жителів до відпочинку. Марта жила сама, тому ми з дружиною подзвонили до неї, щоб запитати про її здоров'я, потреби, дати поміч. Вона було мило зворушена. Казала: «Дякую, нічого не треба. Я чуюся дуже змучена і положуся зараз спати. Дуже, дуже дякую за клопіт та зацікавлення; па!». На другий день медсестра знайшла її поза межами болю; отак Марта — наша подруга, пластунка, правник, педагог, громадська діячка, поетка, поліглот — заснула навіки...

Марта, з роду Бабич, народилася в місті Кросно в Польщі. Навчалась у гімназії міста Ярослав, потім продовжувала освіту у Відні (Австрія), в Міттенвальді (Німеччина). У 1948 році імігрувала до Канади, закінчила тут середню освіту, потім навчалася в Торонтонському університеті, де в 1960 році здобула ступінь бакалавра права у правничій школі Osgood Hall (LL.B.). Працювала як правник. У 1962 році отримала професійний ступінь адвоката (Barrister and Solicitor) та переїхала до США. В 1968 році одержала ступінь магістра Міжнародного права (LL.M.) в університеті Temple у Філядельфії.

Подруга Марта була зацікавлена наукою та допомогою іншим. Під час побуту в США вона проводила юридичні дослідження, викладала комерційне право та право світових економічних відносин в Університеті Delaware. Вона часто брала участь у світових конференціях юристів та славістів (у Ялті, в Тампері, Фінляндія; Каїро, Стокгольмі тощо). Вона викладала правничі курси як запрошений викладач у таких навчальних за-

кладах: Нітра, Словаччина, в Правничому центрі Київського національного університету ім. Т. Шевченка і у Львівському національному університеті ім. І. Франка. Покійна була членкою американських та канадських правничих та наукових організацій: дійсною членкою і членкою Управи НТШ в Америці, членкою НТШ Канади та Світового Конгресу Українських Юристів. Володіла українською, польською, англійською, німецькою, французькою та еспанською мовами, а також латиною.

Подруга Марта була членкою куреня «Перші Стежі». Вона почала пластувати після Другої світової війни ще в Німеччині, а тоді в Торонто, Канада. Коли вона переїхала до Вільмінгтону, США, то зорганізувала і вела рій новачок. Чи в Америці, чи в Канаді вона виконувала різні обов'язки у станиці, зокрема в осередку сеньйорів. Вона була поеткою (друкувала вірші українською та англійською мовою), авторкою пластових пісень; залюбки писала вірші на пластові імпрези та різні програми. Її тлінні останки поховані біля чоловіка Святослава, на кладовищі св. Андрея в Баунд-Бруку, США. Залишила в смутку доньку Зою та улюблених онуків Лідусю та Едвардика.

От і наш журавель — Марта — подався у вирій...

пл. сен. дов. Богдан І. Шулякевич, Чок

20 березня 1938, с. Майдан Старий, Україна —
26 квітня 2020, м. Стокпорт, Велика Британія

ПЛ. СЕН. МАРІЯ БАБИЧ

І ще одна велика втрата для всіх нас у Великій Британії: 26 квітня після тяжкої недуги відійшла у вічність світлої і блаженної пам'яті Марія Бабич.

Марія, з роду Ткачук, народилася 20 березня 1938 року в селі Майдан Старий на Львівщині. Після Другої світової війни, в 1948 році, переїхала з батьками і молодшим братом Васильком до Англії. Родина оселилася в місті Манчестер. Одинадцятилітня Марія пішла в англійську школу.

У 1949 році вступила до танцювального гуртка «Орлик», що ним у той час провадив пластун Петро Лазорішак — «Дністровик», і до Пласту.

Згодом успішно завершила курси секретарів.

17 жовтня 1959 року вийшла заміж за Михайла Бабича. В родині народилося два сини, Петро і Павло.

Окрім родинної праці, Марія брала активну участь в Пласті та в гуртку «Орлик». По смерті Петра Лазорішачака Марія з Дмитром Парадюком спільно провадила ансамблем «Орлик» до 1991 року (протягом 29 років). Керувала також школою для малих танцюристів та гуртком у м. Стокпорт, де проживала. Марія виховала у Британії багато поколінь українських танцюристів. Під її проводом «Орлик» з великим успіхом брав участь у різних міжнародних фестивалях у майже всіх країнах Європи. Як головний хореограф, Марія підготувала ансамбль «Орлик» до поїздки до Америки і двічі до Канади, відвідала з «Орликом» рідну Україну.

У Пласті Марія займалася новачтвом. Відбувши вишкіл для новацьких виховників, перебрала пост новацького референта. Марія мала надзвичайний підхід до дітей. Відзначена орденом св. Юрія у сріблі.

У 2010 році подругу Марію вибрано Головою КПС Великої Британії. На її плечах лежала організація таборів та співпраця з Пластом в Україні.

Все своє життя Марія була працюютою, щирою й доброю. Завжди виконувала все, за що бралася. До останньої хвилини життя Марія турбувалася Пластом. За свою громадську роботу отримала нагороду Української Держави.

Для всіх відхід у вічність Марії Бабич є великою втратою. Чоловікові Михайлу і всій родині складаємо глибоке і щире співчуття.

Нехай чужа земля буде їй легкою. А пам'ять про Неї завжди буде з нами.

Вічна їй пам'ять!

пл. сен. Оксана Парацук
за КПС у Великій Британії

З огляду на пандемію коронавірусу та спричинені недугою обмеження до похорону допустили тільки найближчу родину. Однак пластуни станиці Лондон організували в час похоронного чину відкриту поминальну зоот-зустріч, у якій взяла участь близько 120 осіб.

Редакція

2 жовтня 1924, с. Бальниця, Лемківщина —
6 квітня 2020, м. Філядельфія, США)

МИТРОПОЛИТ СТЕФАН СУЛИК

Народився 2 жовтня 1924 р. у побожній селянській родині Михайла і Марії з Денисів у селі Бальниця Ліського повіту (Східна Лемківщина). Це село вже давно стерте з лиця землі воєнними лихоліттями.

Освіту Стефанові доводилось здобувати з переболями. Спершу в сільській школі, потім були приватні лекції в домі о. Теодора Варехи, продовження в школі, а згодом у гімназії в Самборі. На початку Другої світової війни, 1939 року, село Бальниця, де Стефан перебував на вакаціях, відійшло до німецького Генерал-Губернаторства, а Самбір — до СРСР, тож повернутися на навчання не було змоги. Невдовзі нацисти вислали Стефана на примусову роботу до Німеччини, на Судети. Там він добре опанував німецьку мову та дещо чеську. Коли почалася німецько-радянська війна, хлопець випросив у господаря дозвіл на відвідини родичів і до Німеччини не повернувся, а записався в Самборі до учительської семінарії, щоб продовжувати науку.

Під час навчання в учительській семінарії вступив до куреня новоствореного ВСУМу (Виховних Спільнот Української Молоді), що тоді був легальною формою існування Пласту. Влітку 1941 р. відбув Інструкторський табір в Брюховичах, а восени став першим курінним пластового куреня ім. Князя Льва.

Зі своїм куренем відбував пластові табори та мандрував по горах Гуцульщини.

1943 року мав намір вступити до Української Дивізії, але добрий друг відмовив його, бо він не надавався до військового діла. Стефан отримав призначення сільського вчителя, проте через воєнні події так і не зміг навчати дітей, бо змушений був виїхати на захід з Українським Допомоговим Комітетом. Еміграційна епопея привела Стефана до табору біженців в Ашаффенбурзі, в американській окупаційній зоні Німеччини. В таборі Стефан знову включився в активне пластування та вступив до 3-го куреня УСП «Лісові Чорти». Складні душевні роздуми і спогад про мамині молитви спонукали його 1946 р. вступити до семінарії Святого Духа в замку Гіршберг (Hirschberg) у Баварії.

У 1948 р. Стефан дістав запрошення-афідевіт від вуйка з Дітройта, США. По приїзді закінчив студії в Католицькому Університеті Америки у Вашингтоні і 14 червня 1952 р. у Філядельфії був рукоположений на священника Владикою Костянтином Богачевським. Відтак душпастирював в Омазі (Небраска), у парохії Святого Духа в Брукліні, св. Миколая в Майнерсвілі та Пресвятої Тройці в Йонгставні.

▲ Юрій Стефан Сулик. Самбір, 1941 р.

Був секретарем архієпископської канцелярії, виконував обов'язки Голови церковного єпархіяльного суду і був єпархіяльним радником. Іменований папським капеляном.

29 грудня 1980 р. Папа Римський Іван-Павло II призначив о. Стефана Сулика Архієпископом і Митрополитом Філядельфійським. Єпископська хіротонія відбулася 1 березня 1981 р. (головний святитель — Верховний Архієпископ Йосиф Сліпий, співсвятителі — єпископи Василь Лостен і Ніль Саварин, ЧСВВ).

Митрополит Сулик належав до Конференції Єпископів США, де був головою Міжобрядової комісії. Брав активну участь у всіх Синодах УГКЦ та був активним членом різних комісій, які працювали над відновленням, упорядкуванням та розбудовою структури Української греко-католицької Церкви.

Попри всі свої обов'язки, Владика радо брав участь у святкуваннях Пласту, як тільки йому праця дозволяла. Часто відвідував пластові оселі в США, відправляв Служби Божі, молебні, разом з Патріархом УПЦ Мстиславом Скрипником планували і проводили спільні відправи з різних нагод.

У 1982 р. Головна Пластова Булава звернулася до Блаженнішого Патріярха Йосипа Сліпого з проханням номінувати Владика Стефана капеляном для пластунів УГКЦ в діаспорі. Блаженніший схвалив цю ідею, і 6 березня 1982 р. члени ГПР і ГПБ відвідали Митрополита Стефана Сулика з запрошенням стати капеляном Пласту в цілому світі. Владика Стефан радо погодився і у зв'язку з цим висловив низку думок про важливість існування та діяльність всіх молодечих організацій в українській громаді: «Якщо ми далі будемо вірними Богові і вірно будемо служити нашій Церкві та найкращим ідеалам українського народу, ми не пропадемо».

▲ У 1991 р. Владика Стефан склав пожертву на будівництво величного собору Покрова Пресвятої Богородиці у Самборі. Таким він є сьогодні

Коли Владиці виповнилося 75 років, він пішов на емеритурі і як вислужений єпископ мешкав у Філядельфії. Працював над споминами, упорядкуванням різних важливих для історії документів, помагав іншим священикам у потребі.

Відійшов у Вічність 6 квітня 2020 року у Філядельфії. Поховали митрополита-емерита 13 квітня у крипті Катедрального собору, біля його попередників єпископів Сотера Ортинського, Костянтина Богачевського та Амброзія Сенишина.

Богданна Блаженко Титла, Ольга Свідзинська

Війна назавжди розлучила родину Суликів. Після депортації з теренів теперішньої Польщі 23 липня 1946 року батьки Стефана прибули до Самбора, де прожили понад 20 років. Мати відійшла у Вічність 1969 року, а батько — 1974-го. На щастя, о. Стефан зміг відвідати рідних у Самборі 1967 року. У 1971 році зустрічався з батьком у Львові, бо у Самборі влада не дозволила.

Після проголошення незалежності владика Стефан часто відвідував Україну, брав участь у синодах єпископів, кілька разів приїжджав до Самбора. 20 жовтня 1996 року та 6 вересня 2009 року служив у церкві Різдва Пресвятої Богородиці.

У 1991 р. склав пожертву на будівництво майбутнього самбірського собору Покрова Пресвятої Богородиці. Також у місті владика офірував на церкву Різдва Пресвятої Богородиці та Різдва Івана Хрестителя. Вічна йому пам'ять!

Степан Павлішак

26 січня 1935, м. Калуш, Україна —
3 листопада 2019, м. Нью-Йорк, США

ПЛ. СЕН. ВОЛОДИМИР КОРНАГА, ЛЧ — «ЛОРА КОРНІ»

3 листопада 2019 року в Нью-Йорку відійшов у вічність пл. сен. кер. Володимир Корнага.

Друг Володимир народжений 26 січня 1935 року в Калуші, що на Івано-Франківщині. З кінцем Другої світової війни, у 1945 році, він з родиною опинився у Західній Німеччині, в таборі біженців. Біженцями були люди різних національностей, які з різних причин не могли або не хотіли повернутися до країни народження (здебільшого йшлося про тодішній СССР).

У цих таборах вже восени 1945 року колишні пластуни і пластунки з Галичини та Волині офіційно відновили діяльність Пласту. Володимир став членом пластового юнацтва 1946 року і був активним до часу еміграції у США в 1951 році. Після переїзду родина замешкала у Нью-Йорку.

Під час панахиди за другом Володимиром провідниця пластової станиці Нью-Йорк Талія Даниш дуже гарно описала пластову діяльність пл. сен. Володимира Корнаги протягом майже 70 років, коли він часто і довго виконував різні функції у станиці: від виховника гуртка юнаків до голови станичної старшини. Коли виникла криза, він був одним з тих, хто рятував ситуацію.

Але нині вже мало хто знає чи пам'ятає юнацькі роки друга Володимира, коли формувалася його характер. Про це можемо вести мову з часу від вересня 1951 року, коли друг Володимир прийшов до помешкання Олеса Пясецького, в той час курінного 3-го куреня юнаків ім. гетьмана Івана Мазепи в Нью-Йорку. Тоді він формально зголосив курінному свій приїзд до Нью-Йорка і передав посвідчення від Пласту в Німеччині. Друг Володимир почав брати участь у сходинах та інших заняттях гуртка, попри те, що мешкав поза українським центром і мусив їздити підземкою або автобусом.

Відносно швидко він здобув авторитет серед юнаків 3 куреня, і вже на наступній курінній раді (мабуть, у березні 1952 року) його обрали до провладу скарбником. Тої весни він завершив виконувати вимоги 2-ї пластової проби і став пластуном розвідувачем. Найважливіше те, що 16 травня 1952 року Володимир Корнага став членом новоорганізованого гуртка «Беркут».

Це був гурток юнаків, єдиний у ті роки, що виник без ініціативи пластунів старшого віку. Ці юнаки до того часу були членами двох інших гуртків, які не вирізнялися активністю. Тому і з'явилося рішення об'єднатися в новий гурток, який би діяв активніше.

Тодішній зв'язковий Володимир Бакалець це зрозумів і офіційно підтримав. Так друг Володимир став членом так званих «оригінальних Беркутів», які у 1954 році цілим гуртком перейшли до куреня старших пластунів «Лісові Чорти». Кожен член цього юнацького гуртка в 1952—1954 роках здобув пластовий ступінь скоба і виконував функцію виховника. Ймовірно, такі осяги має лиш один гурток в історії Пласту, зокрема на терені Америки. Нас було шестеро.

Бажання активно пластувати, на всі сто відсотків, друг Володимир виявляв впродовж всього свого життя. Оскільки він перший з «оригінальних Беркутів» відійшов у небеса, ми певні, що він там вже готує для кожного з нас вигідне місце коло Вічної Ватри, щоб ми там разом сиділи. А «ми» — це колишні (1952—1954) юнаки гуртка «Беркути» в Нью-Йорку: Стефан Шмотолоха, Модест Захарченко, Олексій Пясецький, Роман Аліськевич, Петро Содоль.

пл. сен. Петро Содоль, ЛЧ

ТІЛЬКИ ЛЮДИНА З ХАРАКТЕРОМ МОЖЕ, НА ДУМКУ ПЛАСТУ, ВСТОЯТИСЬ НА ТРУДНОМУ ШЛЯХУ, МОЖЕ «СТОЯТИ ТВЕРДО В БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОМ», НЕСТИ ІДЕЮ В СЕРЦІ Й НЕЗЛАМНО ПРЯМУВАТИ ДО ВЕЛИКОЇ МЕТИ.

ЮРІЙ СТАРОСОЛЬСЬКИЙ

Пластова стійка біля барельєфа українським політв'язням, пластунам Петрові Башуку, Петрові Канюці та Ярославові Гайвасу, які зуміли втекти з польської в'язниці «Бригідки» 6 червня 1939 р. Львів, День Першої Пластової Присяги, 3 квітня 2008 р. Фото Юрія Гладкого

Курінь УПС ч. 1 ім. О. і С. Тисовських
1930 — 2020

90 РОКІВ МАНДРІВКИ ПЛАСТОВИМИ СТЕЖКАМИ УКРАЇНИ, КАНАДИ, США ТА ІНШИХ КРАЇВ

ПЛАСТОВИЙ
ШЛЯХ

ЩОКВАРТАЛЬНИЙ ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ ТА ІНФОРМАЦІЇ

PRINTED IN USA